ANDAI

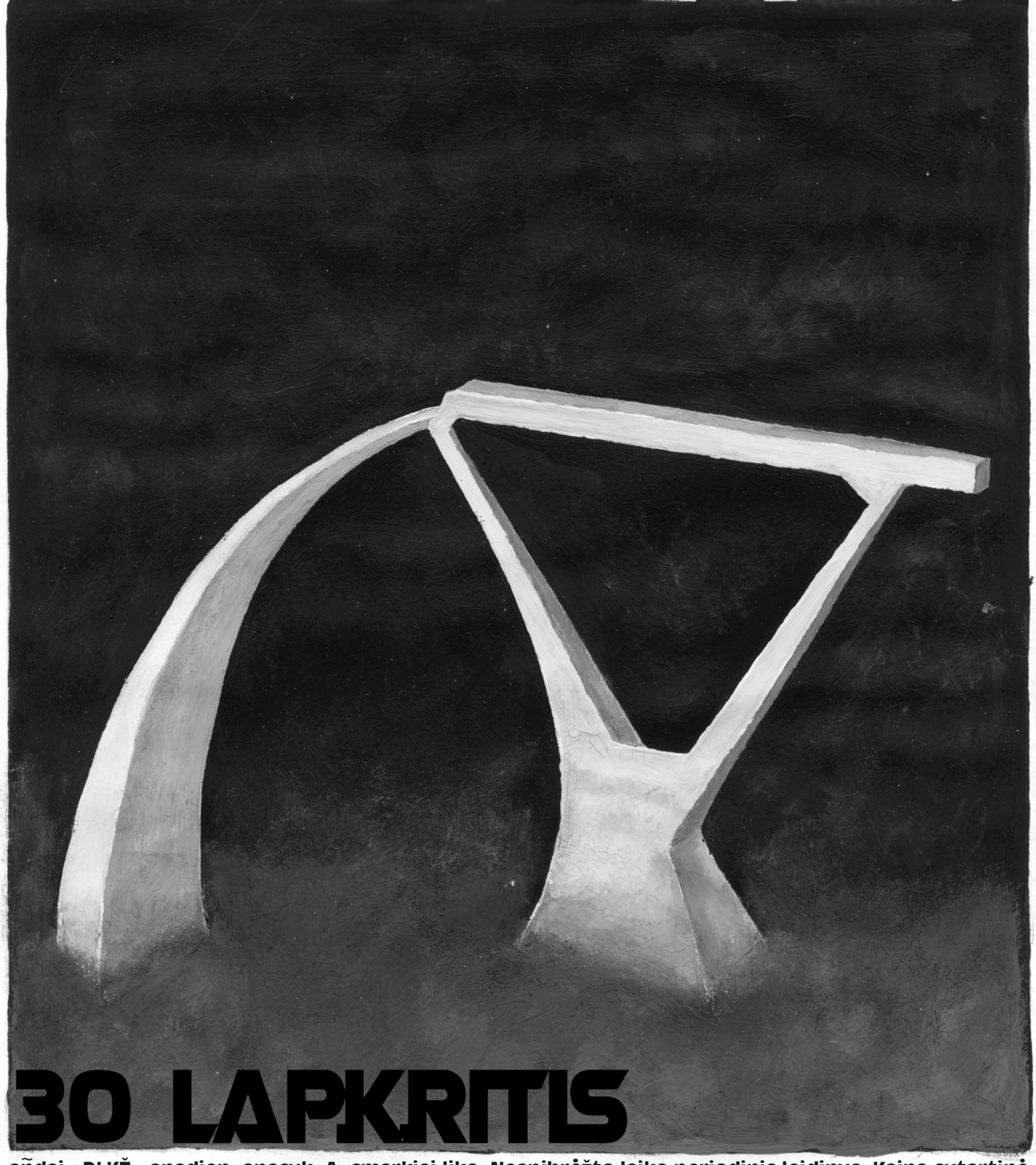

30 LAPKRITIS

ãndai - DLKŽ - anądien, anąsyk: A. smarkiai liko. Neapibrėžto laiko periodinis leidinys. Kaina sutartinė

LICĖJAU!..

Rodos, be galo seniai (už jūrų marių – dešimta klasė) pirmąjį kartą sukau galvą, ką gi parašyti tame įžanginiame žodyje... Bet žinot, paskutinysis vis tiek sunkesnis. Amžinos klišės rėkia: optimizmas nemadingas. Reikia kritikos, sarkazmo. Kokia gera knyga su laiminga pabaiga? Atrodo, optimizmas pasmerktas modernioje kultūroje. Bet per daug šviesu galvoje, kad parašyčiau gerą kūrinį. Tik daug prisiminimų, kuriais be galo norėčiau pasidalinti.

Pamenu, kai pirmą kartą pagalvojau, jog norėčiau būti „Andų“ redaktore. Nepatikėsite – penktoje klasėje. Tik neseniai prisiminiau. Tuomet dar mokiausi kitoje mokykloje ir šiaip ne taip savo klasėje kurpiau sienlaikraštį (vienas numeris per dvi savaites – ne taip ir blogai...) Į Licėjų neseniai įstojusi sesuo parnešė namo tuometinį licėjaus laikraštį ir aš su pavydu galvojau: „Štai ko norėčiau! Mokyklos laikraščio. Ir dirbti su žmonėmis, kurie nori rašyti!..“ Skaičiau tuometinės redaktorės įžanginį žodį ir klapsėjau apvaliomis iš nuostabos akimis. Dabar galėčiau pasijuokti iš vaikiško naivumo. Bet veik pusantrų metų praleidus redaktorės vietoje neišeina. Greičiau atvirkščiai – svajokite drąsiai, nes svajonės pildosi.

Pamenu, kaip pati įstojusi pirmaisiais metais perskaičiau tuometinės redaktorės žodžius: „Beje, sklido gandai, kad tai bus galbūt paskutinis „Andų“ numeris, <...> neleiskite jiems kilti dar kartą. Gerai?“ Įsikaliau į galvą šiuos žodžius, ir vis tiek – prieš porą metų „Andai“ buvo kuriam laikui dingę... Tad mielieji pirmokai, įsidėmėkite ir jūs šiuos žodžius, gerai? Kažkaip tikiu jumis, taip drąsiai išrėžusiais per debatus, kad nesuklupsite rengdami karnavalą. Keista, bet tikiu. Tradicijos gilėja, gilėja, kol pagaliau jas reikia sulaužyti. O karnavalo tradicija pakankamai gili. Tikiu, kad prisidėsite ir prie „Andų“ (jau prisidėjote), prie Licėjaus gyvenimo... Ir neklausykit, kai jums sakys (o tikrai dar ne kartą išgirsite), kad Licėjus keičiasi. Kasmet visi taip sako. Bet kaip būtų nuobodu, jei jis nesikeistų! Svarbu, kad į gerąją pusę. Ir kad ir kaip objektyviai stengčiausi žiūrėti į trejų su puse metų rezultatą – išeina vis tiek subjektyvu. Nes matau daug teigiamų dalykų. Gal jau nebemoku kitaip žiūrėti.

Pamenu, kaip praėjusiais metais kalbėjausi su tuometiniais ketvirtokais. Labai panašiu metu. Vienas per kitą aiškino, kad jau pabodo Licėjus, kad nori kuo greičiau baigti egzaminus ir lėkti, lėkti... Purčiau galvą ir sakiau: „Ne, man taip nebus.“ Bet yra. Kažką toji trumputė vasara pakeitė. Ir tik šiemet atėjusi į Licėjų pajaučiau, koks jis mažas. Vis dar toks pats brangus, mielas, bet koridoriai siauresni ir lubos pažemėjo. Matyt, užaugom. Mintimis. Užsiauginom sparnus. Nebetelpam erdvėje ir norim lėkti, lėkti... Nes jau atrodo, kad visa licėjui atidavėm, o dar daugiau – nesuskaičiuojamai daugiau – pasiėmėm. Pats metas nerti iš šilto pasaulėlio į šaltesnius vandenis, iš naujo save ugdyti, suklupti, auginti, atiduoti kitiems tai, ką pats išmokai... Licėjus per ketverius metus saugiai susuka tave į kokoną, kol sustiprėji tiek, jog pradėtum veržte veržtis lauk. Ir veržkitės, ketvirtokai, tik nepamirkite ne tik imti, bet ir duoti.

Šie „Andai“ – storutėliai, tokių, rodos, dar nebuvo – įvertinkite, kiek daug žmonių įdėjo į juos savo darbo. Ir nemažai šiuose „Anduose“ kritikos – kritika sveika. Tačiau vis tiek pridėsiu:

Netobulumas suteikia erdvę keisti.
Turėkite drąsos tai daryti!
Ir Licėjus brangus, nes yra netobulas.
Kaip ir Lietuva.

Visada Jūsų –
Unė

PRABAŽGA

II Redaktorės žodis
III Redakcija
IV Paskutinis prezidentės žodis
V Pirmasis prezidento žodis
VI Džeimsas bondas arba mušeikų draugas, kuriam dar liko altruizmo
VIII Iš Sankt Peterburgo – su meile
X Moksleiviai – į Vyriausybę
XII Ekspertai
XIV Maršrutas: Europa – Licėjus
XV Kas sieja Karibų jūros piratus, Simoną Cowellą ir fuksus?
XVI Apie tuos, kuriems krikštynos nerengiamos...
XIX Apie „Ne“, „Prieštarauju“ ir „Esu laisva“
XX Interviu su naujuoju prezidentu
XXII Vilniaus licėjus – 1000 mokyklų vienijančiame projekte
XXIV Liceistas iš kitos Atlanto pusės
XXVI Liceistė iš kitos Atlanto pusės
XXIX Laiškas Lietuvai
XXX Nėra laiko
XXXI Besikalant sparnams
XXXII Perliukai

Redaktorė Unė Kaunaitė

Dizaineris Daumantas Baltrušaitis

Viršelio dailininkė Austėja Judžentytė

Viršelio dizainerė Unė Kaunaitė

Iliustracijų autorė Gabrielė Ganžaitė

Straipsnių autoriai Gabrielė Krupovič, Elžbieta Gradauskaitė, Rūta Miškinytė, Augustina Gabrilavičiūtė, Austėja Judžentytė, Gytis Radzevičius, Silvija Spėčiūtė, Akvilė Milkevičiūtė, Marija Abromaitytė, Ugnė Kleinauskaitė, Agnija Leonova, Vera Bukina, Unė Kaunaitė, Gintarė Masiulytė, Ugnė Paberžytė, Ignas Rubikas, Ekspertai

Kūryba Ieva Krivickaitė

Padedanti mokytoja Vilija Dailidienė

Šiame numeryje naudoti kūriniai Alanas Aleksandras Milnas *Pūkuotuko pasaulis*, Antanas Jonynas *Aš mylėjau tave*, Antuanas de Sent Egziuperi *Mažasis princas,* Henrikas Radauskas *Vakaras*, Markas Tvenas *Tomo Sojerio nuotykiai*, Pjeras Berangeris *Paukščiai*, Rimvydas Stankevičius *Aiškinamojo žodyno „M“ raidės puslapis*, Silvija Mieliauskaitė *Žalia žalia*, Vidmantas Pekarskas, Leonas Narkevičius, Zigmantas Antanaitis *Matematika*, Viljemas Šekspyras *Romeo ir Džuljeta*

Dėkojame Urtei iš 3b ir jos tėčiui, padedantiems leisti „Andus“. Labai ačiū!

Redakcijos nuomonė ne visada sutampa su straipsnių autorių nuomone!

TURBŪT MAN DERĖTŲ APIBENDRINTI

praėjusius metus, bet pasiliksiu šią temą naujojo prezidento inauguracijai, o dabar pakalbėsiu apie kitą man svarbų dalyką.

Buvau įsitikinusi, kad net ir ne pačioje tolerantiškiausioje aplinkoje žmonės moka vieni kitus gerbti. Ar kad bent jau *mes*, nežinia kodėl aukščiau kitų moksleivių iškelti *(ar išsikėlę?)* liceistai, mokame gerbti kitus bei leidžiame jiems pasisakyti. Ir visai nesvarbu, kas kalba: antrokas ar politikas, ketvirtokas ar direktorius... Argi liceistas nebemoka net mandagiai patylėti ir *sudaryti įspūdžio* (apsimesti, jei kitaip neišeina), kad jis klausosi. Neprašau apsimesti, kad įdomu, to juk jau kai kam būtų per daug.

Mes tiek daug skundžiamės, kad vienas ar kitas dalykas yra neįdomus, bet ar bent išklausome juos iki galo? Nė velnio. Išgirdę kalbėtojo vardą ar įvertinę jo „juokingus“ akinius ar barzdą, nusprendžiame, ar bus įdomu, dar prieš jam prabylant. O kadangi šiame pasaulyje jau niekas mūsų nedomina, nes mes jau viską esam patyrę ir žinom, tai ne tik kad patys nebeklausom, bet ir tam, *nesuprantančiam*, kad čia neįdomu ir nevertinga, klausyti neleidžiame.

Tai jeigu mums viskas taip neįdomu ir taip nepatinka, kodėl stengiamės? Kam visi tie Karnavalai, kam Krikštynos, Rugsėjo pirmos? Pakeiskim formatą! Per Karnavalą apsikeiskim dovanėlėm (nes

juk pirmakursiams, lygiai kaip kad vos gimusiam vaikui, aiškinama, kad jis stos į universitetą, nuo pat rugsėjo diegiama, kad jis susimaus per Karnavalą, nes visi susimauna); gal per Krikštynas apsiribokim priesaikos paskaitymu, o Rugsėjo1–ąją sužinokime rugsėjo 2–osios pamokų tvarkaraštį? Juk taip būtų daug paprasčiau: nei savo brangų laikų švaistyti reikėtų, nei ruoštis tam. Kam mes visam pasauliui aiškinam, kad „oi, kokie nuostabūs mūsų renginiai“, jei atėję jų nestebim, o išėję neprisimenam, nes visą laiką prakalbam su draugu?

Kartais atrodo, kad vieninteliai žmonės, kuriems tikrai rūpi renginiai, yra tie, ir tik *tie*, kurie juos ruošia. Kad *mus* išklausytų, norime visi, bet patys kartais išklausyti pritingim.

Tarkim, Krikštynos. Man labai nepatinka tai, kad į Krikštynas vyresnieji eina nušvilpti, kartais net pažeminti naujai atėjusių, kad į Krikštynas einama tyčia *neišklausyti, neleisti niekam prabilti.* Pirmokai nespėja atsistoti prieš mokyklą, o jau yra nušvilpti. Ar taip sunku palaukti minutę? Išklausyti ir tik tada nuspręsti: švilpti ar ne? Ar jums nebuvo *gėda* staugti ant vienos pirmos klasės moksleivių, kurie didvyriškai atstovėjo tas kelias minutes rodydami, ką pasiruošė (o pasiruošę jie buvo tikrai neblogai, tačiau niekas, išskyrus buvusius kiemelyje, to neišgirdo)? Man buvo gėda prieš juos. Ir ne tik prieš tą klasę. Buvo gėda prieš visus pirmokus, kuriems buvau ką nors užsiminusi apie draugišką licėjaus bendruomenę. Beje, žinot, kas daugiausia dėmesio skyrė balso laidymui ir švilpimui? Ogi antrokai, kurie pernai skundėsi, kad nebuvo išklausyti! Jei antrokai būtų nešvilpę šiemet, gal kitąmet nešvilptų dar daugiau žmonių, o likęs švilpimas ilgainiui būtų argumentuojamas prastais pasirodymais? Galų gale jei jau jums taip nusispjaut ant pirmakursių, gal galima rasti bent kruopelę pagarbos ketvirtokams, kurie ne vieną ir ne dvi valandas sėdėjo galvodami, ką paruošti krikštynoms ir, *deja deja*, dalies sugalvotų dalykų nė neparodė, nes jau renginio metu nusprendė, kad ne *tokiai* publikai juos rodyti reikia. Šiuos žodžius skiriu ne tik antrokams, skiriu juos ir trečiokams, ir daliai ketvirtokų, kurie per trejus metus nesuprato, kad *kai vienas kalba, kiti tyli.*

Krikštynos toli gražu nėra vienintelis netolerancijos bei nepagarbos pavyzdys licėjuje. Tačiau, manau, užtenka ir šio vieno renginio, kad kiekvienas galėtų save įsivertinti kultūringumo skalėje.

Ne taip norėjau baigti metus. Tikėjausi parašysianti ką nors džiaugsmingesnio ir gerokai šviesesnio...

Linkiu stiprybės naujajam prezidentui. Dar linkiu jam dažniau naudotis galimybe rašyti „Andams“. O svarbiausia, nebijoti rašyti apie ne visiems malonius dalykus.

Visada nusiteikusi pokalbiui,
15-os moksleivių savivaldos prezidentė,
Ugnė Kleinauskaitė

UGNĖ KLEINAUSKAITĖ

GEROJE VIETOJE

tas „Oranžinis baras“ įsikūręs. Sėdi virš vieno iš daugelio penkiaaukščių hedonizmo Olimpų ir kaip ant delno matai dalį Vilniaus panoramos. Labiausiai akį traukia abiem Neries krantais vykstantis judėjimas. Prieš valandą gatvės buvo pustuštės, o dabar – grūstis. Paradoksalu: stovi vietoje, nes skubi. Keista analogija, tačiau nejučia susimąstau, ar tik nebus šitaip ir su savivaldos darbu. Iš pradžių – neišsemiamos entuziazmo atsargos, vėliau – idėjų lietus, o rezultatas – nejudi iš vietos. Patys nematydami prasmės pabandysime pažaisti demokratiją ir po metų išsiskirstysime. Inauguracijai artėjant grimztu į vis gilesnį nerimo (ar sugebėsime?) liūną. Į galvą šauna dar viena keistoka analogija: kaip eismo sklandumas priklauso nuo šviesoforų, taip mūsų darbo produktyvumas priklausys nuo jūsų norų. Užsidekite noru (nebūtinai žaliu) palikti dalelę savęs licėjuje ir pasitelkite jums atstovaujančią savivaldą tam norui įgyvendinti. Paprasčiau tariant – būkite aktyvūs ir pilietiški. Tą galima pradėti daryti nuo paprastų dalykų: bent kartą per savaitę užsukite į licejus.lt, paskaitykite naujienas, savivaldos susirinkimų protokolus (pažadu, jie ten bus), išreikškite nuomonę diskusijų forume (jį irgi stengsimės įkurti), nebijokite pasiūlyti savo idėjos seniūnui, senatoriui ar prezidentui. Mes, jūsų atstovai, jausdami, jog jums mūsų reikia, jog jūs mus (kritiškai ir konstruktyviai) vertinate, dirbsime, tuo neabejoju. Svarbu suvokti, jog savivalda – tai mūsų visų teisė (ar pareiga?), tad jei jau žaidžiame demokratiją, tai žaiskime visi kartu, nes kaip sakė Prezidentas V. Adamkus: „Demokratijos negalima išmokti iš vadovėlių ar suvaidinti. Turi subręsti demokratiškoje aplinkoje, kad tai taptų asmenybės dalimi.“ Jeigu mums reikia savivaldos, tai bendraudami ir išklausydami vieni kitus kurkime savo mokyklą, o mes, atstovai, visomis išgalėmis stengsimės jūsų nenuvilti.

Nuoširdžiai (ir po rinkimų) jūsų,
Gytis Radzevičius

GYTIS RADZEVIČIUS

Baltais pūkeliais krinta snaigės
debesų. Išskrido paukščiai
giesmės baigės. Lai kryksėjęs
darganas ir lietų! Padangių plotais

RUDUO.

Vakaras. Nereikia nieko, tik sėdėti
ir žiūrėt, kaip tamsingu
ir lyg vaikas viesulinis mus palieka,
upėj gluosnis atsispindi
žemė ima nuostyt vakaro
paukščiai tiesia galvas
kažką murmančius

DAUGUMA MŪSŲ esame girdėję žodžių junginį „Raudonasis Kryžius“, bet retas pasidomėjo, kas tai ir kam to reikia. Dažnas mūsų neįpratęs domėtis tokiais dalykais, ne todėl, kad mes abejingi, tiesiog kažkaip neprisireikia. Žinai, kad yra, ir to užtenka. Na, o smalsesniems pateiksime porą faktų, jei jau šis straipsnis sudomino. Lietuvos Raudonojo Kryžiaus draugija įkurta 1919 m. sausio 12 d. Roko Šliūpo ir kitų medikų pastangomis. Jos veikloje aktyviai reiškėsi daugelis žymių Lietuvos gydytojų, sveikatos apsaugos darbuotojų. Lietuvos RK ir Raudonojo pusmėnulio draugija priklauso tarptautinei organizacijai – Raudonojo Kryžiaus ir Raudonojo pusmėnulio federacijai, kurios būstinė yra Ženevoje. (Ji buvo įkurta 1863 metais šveicarų verslininko Henrio Dunanto iniciatyva).

Lietuvos RK jaunimas (LRKJ) – sudedamoji RK draugijos dalis, jungianti jaunus žmones, trokštančius padėti kitiems. LRKJ nariai rūpinasi našlaičiais, neįgaliais vaikais, vienišais seneliais.

Tačiau sausi faktai – trumpa, gan paviršutiniška informacija, kuri retai supažindina mus su tuo, kas vyksta iš tikrųjų. Todėl pateikiame interviu su žmogumi, kuris šią vasarą „ragavo“ gyvenimo Raudonajame Kryžiuje. Tie, kurie pažįsta Jorį Ališauską, gali uždėti mintyse jam mažą pliusiuką už šį savanoriavimą.

Kokia apskritai yra Raudonojo Kryžiaus organizacijos veikla?

Raudonasis Kryžius užsiima humanitarinės pagalbos teikimu, įvairiausių projektų organizavimu, šelpia vargstančius... ir pensininkus *(juokiasi)*. Aš priklausau Lietuvos Raudonojo Kryžiaus jaunimo padaliniui. Mes užsiimame įvairių savanoriškų projektų organizavimu.

Kaip atsiradai šioje organizacijoje?

Iš tiesų aš ten ėjau su gana savanaudiška intencija – įgauti daugiau patirties prieš būsimą savo kaip daktaro karjerą. Tačiau ilgainiui visas savanaudiškumas išgaravo.

Ar prieš tapdamas šios organizacijos nariu įsivaizdavai, ką turėtų veikti Raudonojo Kryžiaus savanoris? Ar pasikeitė ši nuomonė pradėjus savanorišką veiklą?

Anksčiau maniau, kad nariai siunčiami į Afriką teikti humanitarinės pagalbos ar panašiai. Taip pat tikėjausi, kad galbūt eisime ką nors veikti į ligonines. Taigi iš pradžių net šiek tiek nusivyliau, nes supratau, kad į jokias ligonines ar Afrikas mes nekeliausim...

Kokiuose Raudonojo Kryžiaus projektuose iki šiol esi dalyvavęs?

Pirmas projektas buvo „Ne! Prekybai žmonėmis“, antras – stovykla pabėgėlių vaikams. Tai tiek.

Kaip tik apie pastarąjį projektą ir norėtumėme plačiau sužinoti. Kas tai per stovykla ir koks jos esminis tikslas? Kokia buvo tavo veikla?

Galbūt pajvairinti vasarą ten susirinkusiems vaikams, nes jie juk iš vargingai gyvenančių pabėgėlių šeimų. Iš esmės jokio kito tikslo ar specializacijos ši stovykla neturi. Buvau vadovu.

O kur šie vaikai gyvena likusią metų dalį? Kaip jie čia atsidūrė?

Jie gyvena pabėgėlių centruose: Pabradėje, Rukloje, Kaune, Vilniuje... Kai kurių vaikų istorijos išties skaudžios. Vieno berniuko visi šeši broliai žuvo kare Čečėnijoje, kito šeima ilgą laiką gyveno atskirai: jis ir tėvas – čia, Lietuvoje, o motina ir vyresnysis brolis – Čečėnijoje. Tėvui mirus, motina su vyresnėliu pusiau pėsčiom, pusiau stabdydami pakeleivingas mašinas atvyko iki pat Lietuvos. Dabar vyresniam sūnui tenka būti ir už brolį, ir už tėvą jaunėliui, ir išlaikyti visą šeimą.

Kas paskatino važiuoti į šią stovyklą?

Na, tiesiog gavau kaip koks Džeimsas Bondas paskyrimą: „Važiuosi ten su tokia ir tokia misija...“ Iš tiesų Raudonasis Kryžius ieškojo savanorių ten dirbti vadovais ir aš paprasčiausiai pasisiūliau.

Kokie žmonės susirenka dirbti?

Dažniausiai tokie, kuriems nesvetimas altruizmas.

O ką galėtum papasakoti apie stovykloje buvusius vaikus?

Vaikai... Na, turiu pripažinti, kad dirbti atvažiavau su išankstine nuomone, o išvykau – visai ją pakeitęs. Vaikai ten labai skirtingi. Buvo labai protingų... Kai dešimties metų vaikas šneka protingiau, nei kai kurie tavo bendraamžiai, tai išties nuostabu. Tarkim, kartą vienas iš vaikų prakalbo apie Dievą. Plaukėme baidare ir jis tiesiog paklausė, ar bijau mirties. Atsakiau, kad tai sunkus klausimas – kad net nežinau, kaip to galima bijoti... Tada berniukas išties mane nustebino: „Jūs sakote, kad Dievas yra danguje, tačiau dangus per mažas jam. Juk Dievas yra begalinis – jis yra visur.“ Štai, su kokiu musulmoniuku teko susidurti... Tačiau buvo ir mano bendraamžių, kurie nuolatos visiems grasino: „Aš tave padursiu, aš tave papjausiu, aš tave nužudysiu...“

Norėjau klausti, ar kilo problemų... Tačiau dabar belieka pasiteirauti, ar buvo dar kokių nors nesklandumų be vaikų agresyvumo?

Buvo. Vadovėms ir ašarų buvo... O kelis vaikus teko išgabenti dar nepasibaigus visam stovyklai skirtam laikui, nes su jais tiesiog „nebesusitvarkė“ nei vienas iš vadovų. Pavyzdžiui, buvo toks „incidentukas“, kai vyresnis čečėnas spyrė jaunesniam uzbekui į pilvą. Ir tada prisistačiau aš. Sakau: „Ar galvoji, ką darai? Už ką mažą vaiką muši?“ Tada jis man su rusišku akcentu ir sako: „Kas tau nepatinka?“ „Tu man nepatinki,“ – atsakiau piktai. Tuomet čečėnas mane pastūmė, aš jį pastūmiau... Galiausiai atėjo vyriausia vadovė ir mus išskyrė. Štai tokia tatai buvo istorija. Nors šiaip vaikai manęs klausė. Būdavo, kad kitų vadovų jie nelabai paisė, o jei aš ką pasakydavau, iškart taip ir padarydavo.

Ar kaip nors pasikeitė savęs, savo padėties visuomenėje suvokimas, pamačius tokį ryškų skirtumą tarp savęs ir vaikų?

Pasikeitė mano požiūris į žmones. Anksčiau buvau kvailai nusistatęs prieš tam tikro sluoksnio žmones... Nežinau, kaip paaiškinti, bet požiūris tikrai pasikeitė... Anksčiau pamatęs į tuos vaikus panašų žmogų dažnai iškart „nustatydavau“, kad jis – chuliganas. Dabar suprantu, kad taip nėra... Nors stovykloje buvo vaikas, kuris nuolat kartodavo, kad užaugęs bus nusikaltėlis.

Ką tikiesi pats davęs vaikams?

Galbūt dėmesio... Jei prie manęs ateina vaikas ir sako: „Joris geras,“ – tai, vadinasi, kažką daviau.

Kokios dar patirties pasisėmei šioje stovykloje?

Visų pirma, tolerancijos. Taip pat vertinga bendravimo su tokiais žmonėmis, su kokiais anksčiau nebuvau susidūręs, patirtis. Su tokiais, kurių broliai buvo išžudyti kare, kurie dėl to nesąmoningai pyksta ant viso pasaulio... Šis patyrimas labai svarbus, nes būtent jis pakeitė mano nuomonę.

Kokios dar patirties pasisėmei šioje stovykloje?

Visų pirma, tolerancijos. Taip pat vertinga bendravimo su tokiais žmonėmis, su kokiais anksčiau nebuvau susidūręs, patirtis. Su tokiais, kurių broliai buvo išžudyti kare, kurie dėl to nesąmoningai pyksta ant viso pasaulio... Šis patyrimas labai svarbus, nes būtent jis pakeitė mano nuomonę.

Ar siūlytum kitiems įsitraukti į Raudonojo Kryžiaus veiklą, dalyvauti panašiuose projektuose? Kokių žmonių, tavo nuomone, šioje organizacijoje labiausiai trūksta?

Labiausiai trūksta iniciatyvių žmonių, nes, manau, kad kartais geriau pasiruošiu pamokoms, nei jie – projektams...

Norint padėti žmonėms nebūtina važiuoti į Afrikas, yra kam padėti ir gimtinėje. Gal net tam, kad padarytum kažką gero, nebūtina tapti Raudonojo Kryžiaus savanoriu. Tačiau neginčytina – tokia patirtis padeda daugiau suprasti apie gyvenimą. Suprasti gyvenimą patyrus, o ne perskaičius. Savanoriaudamas panašioje organizacijoje ne tik džiaugiesi padėdamas kitam, bet ir įvertinti tai, ką pats turi. Ir įvertinti tikrai verta – juk padedantiems tiesiog kažkada labiau pasisekė, negu tiems, kuriems dabar reikia padėti.

Dėkojame Džeimsams Bondams, kuriems dar liko altruizmo.

VERA BUKINA

KIEKVIENAS IŠ MŪSŲ ŽINO, KOKIA archajiška, sudėtinga ir lingvistiškai vertinga yra lietuvių kalba. Jau pradinėse klasėse išgirdome, kad ji studijuojama ir tiriama ne tik Lietuvos mokslininkų, bet ir daugelio kitų šalių kalbų tyrėjų. Gal kam ir sunku tuo patikėti, tačiau už Lietuvos ribų yra žmonių, kurių specialybė – lietuvių kalba! Štai Sankt Peterburgo valstybiniame universitete yra Filologijos fakulteto Baltistikos centras, kuriame lietuvių kalbos ir literatūros mokslus kremta studentai, siejantys ateitį su mūsų kalbos tyrinėjimais ir moksliniu darbu. Keturi būsimieji baltistikos specialistai: Aliona, Julija, Lidija ir Jevgenijus, su savo dėstytoja Nadežda Aleksejeva šią liepą atvyko pas mus kalbinės praktikos.

Atvažiavo jie 14-ai dienų ir išvažinėjo mūsų šalelę skersai išilgai – iš Vilniaus smagiais Aukštaitijos kalniukais su mokytojais Asta Karaliūte-Bredeliene, Linu Ulevičiumi ir mumis: Gabriele Linkaite ir straipsnio autore, nuvažiavo iki pat Zarasų ir vėliau vieni patraukė į vakarus: laikinąją sostinę bei Klaipėdą. Laimingo atsitiktinumo, o gal likimo, dėka Vilniuje baltistai pakliuvo į patį Lietuvos tūkstantmečio šventimo įkarštį ir Dainų šventę, tad jiems pavyko pamatyti net daugiau nei planuota. Stengėmės parodyti jiems kuo daugiau lankytinų vietų sostinėje ir už jos ribų, todėl tradiciškai keliavome į Trakus, kur mūsų draugai gan nepatikliai užvalgė kibinų, ir Belmontą, visus pakerėjusį žavingu vaizdu nuo Pūčkorių atodangos.

Mums su Gabriele įdomiausia buvo sužinoti, kaipgi tie baltistai šneka lietuviškai. Paaiškėjo, kad visai neblogai, nors ir su akcentu. Be abejonės, kalbėti laisvai jiems trukdė siauras žodynas ir painios gramatinės taisyklės, taigi tikrai negalėjome kaip reikiant paplepėti lietuviškai, tačiau įvertinome jų pastangas perprasti mūsų linksniuotes ir asmenuotes, susipažinti su literatūra, pradedant Biliūnu, baigiant Donelaičiu(!). Be to, kai kurie dalykai mus nustebino. Supratome, kad studijuoja jie labai rimtai, rašo didelės apimties kursinius darbus (panašiai kaip tb'kai), susijusius su Lietuvos kultūra, ir tikrai tam tikrus dalykus moka geriau už pačius lietuvius. Pavyzdžiui, pasakai jiems lietuvišką žodį ir jie tau pasako jo kirčiuotę (pastarąsias jie vadina lyg ir akcentinėmis paradigmomis)! Besiklausant jų pasakojimų apie studijas, mums savaime kilo klausimas, kas visgi paskatino būsimuosius baltistus rinktis šią neįprastą profesiją. Turimi ryšiai Lietuvoje? O gal lingvistinis lietuvių kalbos vertingumas? Tvirtai galima pasakyti tik viena: studentų akyse spindi entuziazmas, nes lituanistika jiems – labai įdomi ir reta sritis.

Įspūdžių iš baltistų viešnagės buvo daug, visų nesurašysi į vieną straipsnį. Tačiau apie dalį jų galite paskaityti Julijos dienoraštyje, kurio ištraukų čia įdedu. Mergina pirmus įrašus (jie netaisyti) didvyriškai sukūrė lietuvių kalba, bet galiausiai pasidavė, tad dalis teksto išversta iš rusų kalbos. Pasirodo, net ir mokant gramatines taisykles, sunku sklandžiai ir gražiai reikšti mintis svetima kalba.

01.07.09
9.10

Atvažiavome į Vilnių. Traukinys būvo geras, bet ši muitinė... labai noriu miegoti. Kaip išlaikytis iki vakaro? Pakeitė pinigus. Mus sutiko keletas žmonių, kolkas negaliu suprasti nieką kas(ką?) jie visi sako. Idomu kur mes gyvensim čia?

10.30

Mes su Alena gyvena kartu, pas Juraitę *(Jūratę, aut. past.)*. Neblogas balkinukas čia... (galima taip sakyti? Nuo balkonas). Reikia išeiti, aš vėl nesupratau kur dabar ėiname, kažkur, nesvarbu.

02.07.09
01.00

Ką tik atsigrįžome. Buvome Lit. literatūros ir tautosakos institute. Po to povaikščiojome po miestą. Mes vaikščiojome kartu su mergaitės. Su jomis gana linksmu. Oo, galu gale aš pabuvau užupėje. Nu, jeigu garbingai, aš galvojau kad bus idomiau. Nors ši skalbimo mašina iš medžio man patiko :). Po to mergaitės suvedė mus į dainų šventės atidarymą. Labai juokinga buvo kai viduj vaidinimo galima buvo girdėti toks sūksnis:<<stop, viskas iš pradžiu>>

Toliau tekstas verstas:

04.07.09

Šeštą keltis, septintą išeiti, aštuntą – būti stotelėje. Žiauru kaip vasaros atostogoms. Važiuojame į Aukštaitiją. Oras ryte buvo tiesiog gniuždantis. Kažkoks bjaurus lietus.

Pirmą dienos pusę važinėjamės po Aukštaitiją sustodami prie kiekvieno pakelės stulpo. Įnirtingai kovojam su miegu. Įdomi lietuviškos kultūros ypatybė pakelėse kas kelis šimtus metrų statyti kryžius. Aš jau ir anksčiau apie tai žinojau, bet dabar, savo akim pamačius, man tai padarė didelį įspūdį.

Taip, Baranausko paminklas, Biliūno kapas, dar kažkoks postamentas... Jaučiu, kad viskas galvoje lėtai susimaišo kaip bulvės su morkom mišrainėje, ir dabar jau bus sunku prisiminti, kas, kaip ir kur. Kultūrinis šokas. Nors ne, štai aiškiai atsimenu mažą medinę koplytėlę prie Biliūno paminklo. Kažkodėl jinai mane labai sugraudino. Dabar tenai įleidžiama už pinigus, kaip į muziejų.

O dar mes užvažiavome ant kažkokio *kieto* piliakalnio, ten garsiai grojo muzika ir treniravosi lankininkai su šarvais. Ten anksčiau stovėjo pilis. Kažkodėl tada labai lengvai ją įsivaizdavau. Ten tikrai gražu.

Vakare atvažiavome į dviaukštį namą prie upės. Tai Šventoji, kaip mums vėliau paaiškino. Su mergaitėmis rinkome mėtas. Puikus arbatos pakaitalas, reikia pastebėti. O štai vakarinę pirtelę su maudynėmis aš gerai įsiminiau. Smagiai pasėdėjome :)

07.07.09

Laisva diena!!! Mes išėjome į parodą televizijos bokšte, tačiau atėjome į Akropolį. Nelabai atsimenu, ką mes ten buvome pametusios, bet pratūnojome ten iki 23 valandos. Gaila, kad Gabrielos mes daugiau nebematėme, tikrai gaila.

Rytoj išvažiuojam. Kaunas. Net kažkaip liūdna ir graudu.

PIRMOSIOS SAVAITĖS PO ATOSTOGŲ

mokykloje išties nelengvos: tenka pamiršti naktinėjimus ir kėlimąsi po pietų, laisvą grafiką kasdien ir, žinoma, be galo daug kitų smagių dalykėlių, dėl kurių atostogos yra tokios laukiamos nesulaukiamos. Vis dėlto keturiems liceistams – Unei, Gintarei, Denui ir man – šis auksinis laikas buvo savaite trumpesnis, nes teko padirbėti iš peties. Tapome projekto „Moksleiviai – į Vyriausybę“ (tikslas – supažindinti moksleivius su Vyriausybės, ministerijų bei joms priklausančių įstaigų veikla, arba, trumpiau tariant, suburti „šešėlinę vyriausybę“) dalyviais.

Marija Abromaitytė, 4A

Stažuotės vieta: Švietimo ir mokslo ministerija.

Visų projekto dalyvių savaitė prasidėjo vienodai: po sveikinimo Vyriausybėje ėmėme skirstytis į savo darbo vietas. Į ŠMM, kuriai priklausančios įstaigos dar tik budo iš atostogų, keliavome trise. Pirmadienis: mini ekskursija po ministerijos pastatą ir Pagrindinio ir vidurinio ugdymo skyriaus posėdis, kuriame buvo aptariami naujais mokslo metais aktualūs klausimai. Didelį įspūdį paliko skyriaus vedėja dr. Loreta Žadeikaitė (moteris – ugnikalnis), kuri ir mus įtraukė į diskusiją bei leido išsakyti mintis įvairiais klausimais.

Per kitas projekto dienas teko prisiklausyti įvairiausio plauko diskusijų. Per tradicinę apskričių viršininkų ir savivaldybių administracijų švietimo padalinių vedėjų konferenciją atakavau save klausimais, ar dar nemiegu. Tai, žinoma, rodė, kad dar ne. Kita vertus, diskusija „Švietimo galimybės ekonominio nuosmukio sąlygomis“ buvo išties įdomi. Ir, kaip visose konferencijose, dalyviai pabaigoje buvo pamaloninti: apžiūrėjome dar tebekylančius Valdovų rūmus bei Nacionalinio dailės muziejaus parodą. Kaip praktikantės, nutarėme pasinaudoti tarnybine padėtimi ir šios programos dalies nepraleisti. Įstrigo ir Vyriausybės posėdis. Prisipažinsiu: Ministrui Pirmininkui lyg žirnius beriant „Tvirtinam... Tvirtinam...“, protas ne visuomet spėdavo suvokti, o ką gi čia tvirtina?..

Paskutinė darbo diena ministerijoje buvo įdomiausia. Galima sakyti, jog buvome įvykių, nors ir ne pačių džiugiausių, sūkuryje. Laukdamos ministro G. Steponavičiaus spaudos konferencijos, pro langą stebėjome, kaip jis tariasi su piketuojančiais mokytojais. Kiek vėliau su ministru, pagaliau radusiu mums laiko savo darbotvarkėje, teko pabendrauti ir mums. Na, ne visi jo atsakymai į mūsų klausimus buvo verti dešimtuko, kartais pritrūkdavo tikslumo, kartais atsakydavo ne į tą klausimą... Bet dar ne pabaiga: nukeliavome į Lietuvos jaunųjų gamtininkų centrą. Prisipažinsiu: nesitikėjau, kad ši viešnagė taps įdomiausiu savaitės įvykiu. Įsiminė ne tik tenykštė flora ir fauna, bet ir beprotiškas darbuotojų atsidavimas savo darbui bei... vaikams. Būtent apsilankymas ten privertė susimąstyti apie esminį skirtumą tarp ministerijos formalizmo ir švietimo įstaigų kasdienybės. Nors nemažai ministerijos darbuotojų dirbę mokyklose, priimami sprendimai kartais verčia tuo suabejoti. Štai tokiomis mintimis užbaigiau praktiką ŠMM, nes penktadienį mūsų planuose buvo tik „šešėlinės vyriausybės posėdis“, kurio darbotvarkėje buvo vienintelis įrašas apie dalijimąsi įspūdžiais.

Ką gi davė ši savaitėlė, praleista Vyriausybėje ir ŠMM? Aišku, naujas pažintis bei įdomią ir naudingą patirtį. O be šių dalykų dar ir patvirtino, kad norint pakeisti gyvenimą neužtenka keisti įstatymus – reikia keistis ir patiems žmonėms...

P. S. Rekomenduoju moksleiviaivyriausybeje.blogspot.com, kur sugulė dar nespėję susigulėti projekto dalyvių įspūdžiai.

Gintarė Masiulytė, TB2

Stažuotės vieta: Ūkio ministerija.

Pirmas pusdienis Ūkio ministerijoje kiek išgąsdino – nuo pat ryto buvome „užversti“ sudėtingais terminais ir informacija apie Europos Sąjungą, jos paramos panaudojimą (galbūt toks įspūdis susidarė dėl to, kad porą mėnesių buvome atpratę nuo sunkaus intelekto darbo). Žinoma, po pietų jau įsijautėme į valdžios atstovų darbą ir visa veikla tarytum „įtraukė“ – buvo tikrai labai įdomu suprasti departamento veikimo principą, susipažinti su darbuotojomis ir nuo pat pirmos dienos paneigti mitą, kad žmonės valstybinėse įstaigose „tik kavą ir tegeria“.

Antradienį susipažinome su ministro protokolu (tai tikrai įdomi sritis!) bei bendravome su Ūkio ministerijos kancleriu G. Miškiniu. Nustebome, kad kancleris yra atsakingas už sferas nuo personalo iki IT sistemų. Kancleris mielai nusivedė mus ir į visų ministerijų kanclerių ir viceministrų pasitarimą, o po pietų dalyvavome darbo grupėje, kuri svarstė projektą apie Inovacijų politiką ir strategiją. Ši diena buvo tarsi tam tikras žingsnis link viso Vyriausybės darbo proceso supratimo. Savo akimis matėme, kaip Vyriausybės posėdžių darbotvarkė ruošiama nuo pat pirmų žingsnių – nuo aptarimo darbo grupėse, kanclerių diskusijų ir ministrų sprendimo priėmimo. Paskutinysis etapas – Vyriausybės posėdis – vyko trečiadienio popietę.

Trečiadienio rytą praleidome su Ž. Glaveckaite ir M. Zilioniu – jie pasakojo apie Ūkio strategiją ir Makroekonominį planavimą. Kaip ir daugumoje aplankytų departamentų, čia buvo akcentuojamas skirtumas tarp viešojo ir privataus sektoriaus: darbas ministerijose yra daugiau orientuotas į procesą, o privačiame sektoriuje – į rezultatą. Prieš renkantis darbą viešajame sektoriuje labai svarbu apsvarstyti šį skirtumą – ne visiems patinka dirbti ir iš karto nematyti savo darbo rezultato.

Ketvirtadienį svečiavomės Lietuvos ekonominės plėtros agentūroje. Šią dieną galima pavadinti viena iš įsimintiniausių. Tarptautinės prekybos, Investicijų skatinimo ir Lietuvos ekonominio įvaizdžio departamentuose dirba jauni ir gabūs žmonės: jiems tenka bendrauti su užsienio investuotojais, rengti vietinių ir užsienio verslininkų susitikimus, pristatyti mūsų šalį įvairiose mugėse. Šios agentūros kūrinys yra Lietuvos logotipas, interaktyvus Verslo žemėlapis, filmukas apie Lietuvą – puikią vietą investuoti.

Paskutinioji mūsų praktikos diena buvo skirta susipažinti su Lietuvos verslo paramos agentūra, kuri padeda įsisavinti ES struktūrinę paramą. Matėme puikius paramos panaudojimo pavyzdžius – Lietuvos Etnokosmologijos muziejus, Druskininkų vandens pramogų parkas, Marijampolės sporto kompleksas (paprasčiau kalbant – futbolo stadionas), kempingas pajūryje, Burbiškių dvaro sodybos infrastruktūros plėtra yra tik dalis projektų, gavusių ES paramą.

Objektyviau projektą galima įvertinti praėjus porai mėnesių – nuspręsti, ar tai buvo naudinga. Greičiausiai dalyviams, nesusidūrusiems su valstybės institucijų veikla anksčiau, ši patirtis buvo stimulas įsigilinti į valstybės aparato veikimą. Tai, ką patiri savo kailiu, ilgą laiką išliks tarp dėmesį atkreipiančių dalykų ir padės į Vyriausybės priimtus sprendimus pažvelgti kiek „platesniu“ ir kritiškesniu žvilgsniu.

Vienas iš dalykų, kurį visada prisimeni išgirdęs naują priimtą įstatymą – ministerijose dirba tikrai daug kompetentingų darbuotojų, kurie gali daug tiksliau nei politikai įvertinti sprendimų pasekmes, tačiau į jų nuomonę ne visada yra atsižvelgiama. Tada dar kartą supranti, kad objektyviai situaciją gali vertinti tik pamatęs savo akimis. Tokią galimybę ir turėjome paskutinę rugpjūčio savaitę – naujus mokslo metus pradėjome žvelgdami į priimtus sprendimus ne kaip į faktą, bet kaip į procesą, į kurio subtilybes per savaitę negali spėti įsigilinti. Galbūt po kokių dešimties metų, jau įgavę pakankamai patirties ir perpratę šį procesą, su kolegomis iš šio projekto sveikinsimės jau kaip su ministrais ir ministrėmis.

Unė Kaunaitė, TB2

Stažuotės vieta: Lietuvos Respublikos Vyriausybės kanceliarija.

Skirtingai nuo tų, kurie praktikas atliko ministerijose, aš ir Pijus iš KTU gimnazijos dirbome kaip tikri Vyriausybės tarnautojai – praktiškai nepalikdami pastato, dalyvaudami begalėje posėdžių ir išties matydami vaizdą „iš vidaus“. Nieko keisto – buvo ir paprastų paprasčiausio blizgesio (vargu ar galėjo būti kitaip): antpečių teikimai, Ministro Pirmininko interviu, žurnalistų klausimai... Buvo ir be galo varginančių posėdžių, kurie tik patvirtino spaudos sukurtą įvaizdį: daug kalbų, mažai darbų. Visko buvo. Ir vis dėlto dalyvauti šiame projekte buvo verta.

Bene labiausiai įsiminęs jausmas – naujas požiūris į Lietuvos spaudą. Pamenu, kaip pirmą dieną atsidariau interneto portalą ir permečiau akimis antraštes: „Žinau, žinau, ai, čia per posėdį sakė, žinau...“ Bet dar svarbiau už tą jausmą, kad „viską jau žinai“ (ir netgi šiek tiek daugiau), pasirodė suvokimas, kaip skirtingai spauda pateikia tuos pačius faktus. Būdami Vyriausybėje mes girdėjome tikrąjį procesą, o žurnalistų darbas – įterpti tarp žodžių „priimtas įstatymas“ žodelį „sėkmingas“ arba „nevykęs“. Arba kaitalioti veiksmažodžius „teisinosi“ ir „atsakinėjo“ prieš žodį „ministras“... Ne visada į tai atkreipi dėmesį, jei prieš tai nesusidarai išankstinės nuomonės. Apie tai mums kalbėjo ir Vyriausybės Spaudos tarnyboje (kurį pati darbuotoja įvardino kaip „nuobodžiausią darbą, kokį tik galima rasti“) – mokėti atsirinkti, kas ir ką remia, kieno pusėje stovi ir kaip ši informacija buvo apdorota. Lyg ir nieko naujo, bet teorija juk dažnai skiriasi nuo praktikos.

Dar šiek tiek praktikos – biurokratijos aparato suvokimas. Ir vėl nieko naujo, bet kai pamatai savomis akimis, šiek tiek pakeiti nuomonę... Per tą savaitę kalbėjome su pora žmonių, kurie išties sužavėjo užsidegimu, noru padaryti kažką gero Lietuvai, keisti, keisti... ir čia rankos kažkodėl nusvirdavo. Nes? Tada pabuvojome pasitarimuose... Trumpai tariant, vyksta Ministerijų atstovų pasitarimas, kuriame patvirtinti projektai keliauja į Vyriausybės pasitarimą, kuriame patvirtintieji keliauja į Vyriausybės posėdį... Ir mes kalbame tik apie Vyriausybę, Seimas – atskira istorija. Kiek kartų girdėjome: „Gerai, atidedame jį trims savaitėms,“ arba net: „Tuomet svarstome sausio mėnesį.“ Pamažu pradėjome suprasti, kodėl rankos nusvyra. Demokratija gerai, bet biurokratija (ar jos gali egzistuoti atskirai?) kartais „žudė“. Ar ne absurdiška, kad kažkokios parduotuvėlės griovimo klausimą turi patvirtinti Vyriausybės posėdis? Ir tokių – dešimtys kiekvieną savaitę? Ministrai su tuo jau susitaikė – tokia konstitucija. Taip, galbūt, bet ar neatrodo, kad kažkas čia ne taip? Tiesiog kartais susidarydavo įspūdis, jog smulkmenos užgožia esmę... Ir tai liūdino. Jei net Vyriausybėje esantys žmonės, kurie n o r i padaryti kažką gero, to negali, tai k a s gali?

Neišsiplėsiu – čia, ko gero, buvo man labiausiai įstrigę dalykai. Nors juos užgožė pokalbiai su įvairiais žmonėmis, ypač įstrigęs pasitarimas korupcijos klausimais (paneigęs tą baisų stereotipą, jog niekas nesistengia sugaudyti vėjais mėtomų pinigų), pasakojimai apie užsienio delegatų smulkiai suplanuojamus vizitus ir apskritai – paprasto Vyriausybės tarnautojo diena. Dar labiau – kitų dalyvių pasakojimai, kurie kartais džiugino, kartais – liūdino. Dalis dalyvių skatina tikėjimą Lietuvos ateitimi – užsidegę ir trokštantys k e i s t i, tačiau mačiau ir žmones, kurie žūtbūt nori tapti ministrais, bet nė vienas nesakė, kodėl. Dar paauglius, tačiau jau žinančius gerą darbo vietą be aukštesnių idealų. Atleiskite, tačiau ar ne tie aukštesni siekiai ir yra kriterijus, kuris turėtų išskirti politiką? Šiaip ar taip, šis projektas suteikė galimybę pamatyti arba gražų apvalkalą, arba giliau slypinčius kabliukus. Viską lėmė smalsumas.

ŠTAI MES, „ANDŲ“ EKSPERTAI, GERIAUSI

ekspertai plačiame pasaulyje, netgi Ozo šalyje, vėl su jumis, tik persikūniję jau į kitus asmenis (kas atspės, gaus 3 balus į dienyną). Tad mes, norėdami padaryti pasaulį geresnį, atsakysime į visus jūsų klausimus (padorius) ir nuraminsime sopančias širdeles ar galveles.

Kas yra gerai? *Gediminas Ziezys*

Elegija kontempliuoti skatinančiu pavadinimu „Kas yra gerai?“

Kas yra gerai?
Gerai yra meilė ir ty ou kei,
dar neblogai – Šarpiai ir AugaLai,
Gaut klausimų yra gerai,
Bet tik tada,
Kai jie rimti pakankamai.*

Kodėl nesuprantu mergaičių? *Jis be jos*

Išmintingieji senoliai Eksai pataria: jų nereikia suprasti, prie jų reikia priprasti! Protingieji, tačiau į gyvenimo zenitą dar neįkopę Ekspertai prideda: Jeigu tu berniukas – pasižiūrėk į save. Jeigu tu mergaitė – pasižiūrėk į save. Jeigu tu muzikantas – pasižiūrėk į save. Jeigu tu tbkas – mesk tą Kissingerį. Diplomatijos čia nereikia!

Ar laisva meilė yra moraliai teisinga? *rašyta didžiosiom raidėm ant lapelio su užrašu „NMA nacionalinė moksleivių akademija“*

O ką jūs toj „Nacionalinėj moksleivių akademijoj“ veikiat, a? Ekspertai pasitarė ir pataria: paklausk, mielasis/mieloji, vienintelio Licėjuje likusio hipio: staliaus Ananijaus.

* Ekspertai nori atkreipti dėmesį į autorinį kirčiavimą: žodyje pakankamai rašome riestinį kirtį ant paskutiniosios i.

Ar galima sulėtinti fotoną?

Nebijok, Šarpi, „Fotonas“ vis tiek nepralenks „Olimpo“, bet nereikia viešai uždavinėti klausimų su tokia akivaizdžia potekste. Tegu vaikai sprendžia, juk tu irgi pradinėj toks buvai, taip?

Kodėl Lukoilas taip toli? *Pirmokai*

Lukoilas toli todėl, kad ypatinga vieta pavadinimu „už lukoilo“ būtų dar toliau. Ir kad fuxai greit jos nerastų. Taip, rūkyti nesveika. Ech, prarasta jaunyste...

Ar laisva meilė yra moraliai teisinga? *rašyta didžiosiom raidėm ant lapelio su užrašu „NMA nacionalinė moksleivių akademija“*

O ką jūs toj „Nacionalinėj moksleivių akademijoj“ veikiat, a? Ekspertai pasitarė ir pataria: paklausk, mielasis/mieloji, vienintelio Licėjuje likusio hipio: staliaus Ananijaus.

Jei dangus turėtų skonį, koks, manot, jis būtų?

Dangus yra Nomedos, Jovaro, Pupos, Minedo, Geishos, Karvutės, Mildos, Sostinės, Kauno, Aguonos, Kanapių, Paukščių pieno, Karvių kiaušinių, Kregždutės ir Fortūnos skonio. Kai buvau aukštai, patikrinau. Ir Karakumų, ir Meškos šiaurėje...

Kodėl pirmokų tiek daug, o antrokų tiek mažai? *Antrokai*

Pirmokai vislesni, nes jaunesni. Jei norit pagalbos, mieli antrokai, kreipkitės į Ekspertus.

Kas motyvavo/privertė jus tapti ekspertais?

Moterys ir šokoladas, kurį žadėjo redaktorė. Apibendrintai – moterys. Kitas atsakymo variantas: neturim draugų, todėl norėjom pabendrauti su Licėjumi raštu, o iš tikrųjų, tai mes šnipai – tie patys, kurie užkimšo vamzdynus. Ir laikom įkaite Stefutę. Ir nepaleisim, kol negausim šokolado iš redaktorės!

Kada bus valgykla? *Laukiantys valgyklos*

O jos, ką, dar nėra? Valgykla veiks tada, kai atsikimš vamzdynai iš Kijevo, ir atlėks Stefutė. Ne, ne vamzdynu.

Kodėl Licėjuje nestovi lovos, jei daugeliui liceistų jis yra antrieji namai? *Neišsimiegojusi*

Ar tu iš tų liceistų, kurie dar miega??? Jei esi normalus(-i) ir vis dėlto namie nemiegi, tuomet 110-ame kabinete gali išsimiegoti ir be lovos!

Kokią II užsienio kalbą pasirinkęs Denis Griaznov iš 3b? Ar jis ją iš viso pasirinkęs???

Yra ir kitokių kabinimo būdų, pvz. paprašyk jo numerio, arba tarsi netyčiomis atsirask šalia Deniso, kai jis bus pasiklydęs matematikos džiunglėse ar literatūros šabakštynuose. Tad pirmyn, o jaunoji fukse! Jei nedrąsu, mes Tave suprantam ir galim tarpininkauti.

Ką Saulius valgo pusryčiams?

Saulė nevalgo. Saulė šviečia. Tai pradinis energijos šaltinis bet kokiai mitybos grandinei.

Ką daryti, jei atsiveria septinta čakra?

1) gerai išsimiegoti ir pavalgyti,
2) padėti skurstantiems,
3) ruošti namų darbus,
4) valytis dantis,
5) atsargiai ją užverti,
6) važiuoti į Tibetą,
7) pase prieš savo vardą markeriu prirašyti ‘lama’.

Arba gerokai paprastesnis patarimas: Violetinė dabar labai madinga. Taigi nesijaudink ir paprasčiausiai atverk dar vieną kurią nors, kurios spalva gražiai dera prie septintosios čakros.

Sveikučiai sveikutėliai sveikutyčiai expertėliai! Kodėl Virga panaši į nykštuką? Ir kodėl „Ozas“ taip toli ir jo išplanavimas toks beviltiškas?

Labututėlis! Virga, matyt, nepaisant to, kad ir šiaip simpatiška mergaitė, nori dar labiau patraukti mūsų mažųjų draugų – fuksų – dėmesį, ir todėl stengiasi derintis prie jų ir būti panaši į nykštuką. O „Ozas“ toli tam, kad jūs, jauni nepatyrę, gyvenimo nematę paaugliai, žinotumėt – ką sunku pasiekti, tas dar labiau masina. Be to, galbūt nykštuku apsirengusiai Virgai, kai ji supras, kad ir šiaip yra simpatinga mergaitė ir kad jai nereikia dar labiau stengtis patraukti mūsų mažųjų draugų – fuksų – dėmesio, ir kai norės nuo jų pabėgti, galės pasislėpti taip toli esančioje Ozo šalyje. Ar pastarasis sakinys buvo toks pat painus ir beviltiškas kaip „Ozo“ išplanavimas?...

Turime prisipažinti, kad buvo pora klausimų, į kuriuos neatsakėme spausdintu žodžiu, nenorėdami sudrumsti kai kurių tuose klausimuose minėtų asmenų ramybės, įvaryti kompleksų ar nuvaryti nuo tų asmenų mergaičių. Tačiau, nenorėdami nuskriausti tų liceistų, kurių žinių troškimas didesnis už padorumo ribas, pateikiame Jums, mielieji Cenzūruotieji, bendrą atsakymą: PASIŽIŪRĖK, MIELAS, Į SAVE!

Sušildyti zloto, rasto dėžutėje, laukiame naujų Jūsų klausimų ir kitų Europos Sąjungos valiutų. Ir ŠOKOLADO! Iki kito „Andų“ numerio!

Karolis, 1D
Rytinė dalis buvo ganėtinai įdomi, tačiau varginanti, priverčianti susimąstyti, ji leido mums geriau pažinti Vilnių. O vakarinė dalis buvo pakankamai nerimta, labai linksma, nuteikianti... žodžiu, kieta ir viskas.

Rimantė, 1A
Man patiko. Ir buvo labai miela, nes mačiau, kad ketvirtokai labai stengėsi, daug galvojo, įdėjo darbo. Aišku, jau pabaigoje buvau truputį pavargusi, bet tikrai patiko.

Gabrielė, 1D
Nuo ryto visi su šypsenom, laimingi ir kūrybiškai nusiteikę iššygiavom su pačiais geriausiais pasaulio ketvirtokais pas kitus geriausius pasaulio ketvirtokus. Pusę kelio keliavom žąsele, šlapoki, aprašinėtais veidais, visą kelią iš visų gerklių rėkdami pasauliui, kad „Licėjus mūsų NAMAI“. Tai buvo nuostabu. O išradingos ketvirtokų užduotys (kaip, tarkime, perduoti apelsiną ar surišt virvę iš savo kelnių) buvo tokios linksmos, kad nepamiršime jų visą gyvenimą.

Anelė, 1C
Krikštynos buvo *nerealios*, aišku, neturiu su kuo palyginti, juolab kad buvo pirmos mano gyvenime. Tačiau kadangi mano klasė yra nelabai draugiška ir žmonės nėra labai susibendravę, rytinė dalis nelabai sekėsi, ypač tada, kai reikėjo atlikti komandinius darbus.

Liudvikas, 1A
Pati idėja labai patiko – susipažįsti su kitų žmonių pasaulio suvokimu (tikrąja tų žodžių prasme). Jeigu krikštynų tikslas buvo sujungti žmones, tai tikrai pavyko. Nepatiko tik tai, kad ketvirtokai piktai su mumis bendravo.

Ieva, 1D
Rytas – saulėta, šviesu. Troleibuse – keisti žvilgsniai į mūsų klasės talismaną – pripučiamą ratą – žydrą šuniuką su geltonomis ausimis ir nosimi. Viduje vis kirba: „kaip“, „kada“, „kur“? Tačiau žinom, kad viskas bus gerai. Bus linksma. Ir tos dienos mes nepamiršim.

Krikštynos – tai buvimas Dabar ir Čia. Tik tada gera užsimiršti ir iki pilvui plyštant juoktis iš pačių keisčiausių ir neįprasčiausių užduočių, pvz., TO apelsino perdavimo. Gera užsimerkti, užversti galvą į žydrą dangų ir žinoti, kad praleisti 4 metus licėjuje bus smagu. Gera vaikščioti siaurom senamiesčio gatvelėm ir galvoti apie ten gyvenančius žmones: juk jie bet kada gali vienas kitam paduoti ranką per langą!

Ieva, 1C
Patiko rytinė dalis. Buvo linksma. Įsiminė merginų nešimai per tiltą. Dar patiko, kai reikėjo sustot ant dvylikos kojų ir kažkiek rankų... Bet šiaip vakarinėje dalyje norėjosi daugiau vandens!

Ir visi sako: Mažai vandens!!!

Bet jei tu mane prisijaukinsi, mano gyvenimas
nušvis lyg saulė. Aš pažinsiu tokį žingsnių garsą,
kuris skirsis nuo visų kitų. Kiti žingsniai man
verčia lįsti į žemę. Tavo žingsniai man širdį,
lauk iš urvo kaip muzika. O be to
en – javų laukas
Žalia žalia,
Per visą dangų,
Per visą dangų,
Per vaiko širdį,

OGI KRIKŠTYNOS!

Krikštynų su nerimu kasmet laukia visas licėjus. Nuliai BIJO (nors kiekvienas supranta, kad jau nelabai yra ko bijoti...) Jie bijo kiaušinių plaukuose, bijo išleisti daug pinigų šampūnui, bijo skerdynių, bijo mėsmalių, bijo piratų ir bijo nenuplaunamos briliantinės žalumos (liaudies žinomos kaip „zelionkė“). Antrokai dėl neaiškių priežasčių irgi BIJO. Tik jie bijo Beno Budvyčio (suprantama) bei su krikštynomis grėsmingai artėjančio Dalios Račkauskienės „Sheets of paper“ (irgi suprantama). Trečiokai, belaukdami šio renginio, mąsto (ir bijo), kaip bus smagu (sunku?) kitais metais kankinti naujuosius savo draugus, o ketvirtokai... panašiai kaip viduramžių inkvizitoriai laukia krikštynų dėl savotiškos pramogos ir pareigos (ir pasislėpę labiausiai iš visų BIJO surengti nevykusias krikštynas)...

Bet ne viskas taip baisu, kas baisiai atrodo.

PLIUSAI

Tikriausiai kaip ir man, daugumai liceistų dekoracijos paliko labai gerą įspūdį. Idėja buvo šauni ir visiškai išpildyta – atėjusi prie licėjaus iškart supratau, kad tema bus „Piratai“. Per mūsų krikštynas praėjusiais metais temos nebuvo (palyginti su dar seniau vykusiomis krikštynomis man nepavyktų dėl savaime suprantamų priežasčių, tad gal ir nelyginsiu), todėl „Piratai“ man labai patiko ir beprotiškai atitiko krikštynų moto: daaaaug vandens.

Dar vienas pliusas – didelė geros nuotaikos dozė. Argi pasižiūrėję į tiesiogine to žodžio prasme žalius fuksus nepajuntate džiaugsmingo virpuliuko: „Aš jau tai išgyvenau“? Arba išvydęs jų džiaugsmą gavus dažų ir neviltį jų nenusiplaunant, palaimingai nepagalvojate: „Kaip gerai, kad manęs šiuo metu TEN nėra“?..

Įvairios smulkmenos (planuotos ir neplanuotos) renginiui suteikė spalvų. Vargu, ar kam nors būtų buvę įdomu žiūrėti krikštynas be nulių, lipnia juosta priklijuotų prie kėdės, ketvirtokų šokio, būsimų pirmokų ir Ryčio, gelbėjančių savo draugus/brolį nuo tramplino, nulių pasirodymų, kuriuos fuXfaktoriaus komisija ir žiūrovai nušvilpė, ančiukų šokio, kurį įtartinai beveik visos klasės panaudojo savo pasirodymuose, ir fojė susigrūdusio pirmo kurso, TB1 ir ketvirtokų skanduotės, nuo kurios aidėjo visas licėjus.

Bet atleiskite... Kad ir kiek pliusų turėtų krikštynų vakarinė dalis, man smagiausias buvo „AugaLų“ koncertas: senos ir nauja dainos, garsi muzika ir daug raudonų it burokai liceistų. Tai buvo renginio dalis, kurioje pagaliau galėjo dalyvauti ir antrokai su trečiokais. Nuliai buvo pavirtę fuksais, lygiateisiais licėjaus moksleiviais, tad ypatingo dėmesio jiems skiriama nebebuvo.

MINUSAS

Kaip ir nemaža dalis kitų licėjaus mokinių organizuojamų renginių, krikštynos vėlavo. Tiesą pasakius, sėdėti antrame aukšte ir nieko neveikti jau buvo įgrisę, kai pagaliau žąsele kieman pajudėjo nuliai biochemikai ir iš trečio aukšto kiemelin ėmė skrieti vandens balionai (keista, kad jų užteko visam renginiui), vandens sklidini maišai, lietaus vanduo, vanduo iš buteliukų ir vandens šautuvų ir vanduo visomis įmanomomis formomis.

Čia minusai baigiasi, taigi drįstu teigti, kad krikštynų vakarinė dalis buvo vykusi: privalumai neabejotinai atsveria trūkumus ir dalyvauti renginyje išties buvo verta.

KAIP ŽINOME, ŠIEMET LICĖJUJE NAUJI

veidai yra ne vien fuksų – mokykloje taip pat turime ir keturis naujus mokytojus – Vitą Mogulytę (prancūzų kalba), Darių Šimkų (informatika), Liucyną Ginevič (matematika) ir Renatą Dičkutę (žmogaus sauga). Visi jie pasirodė labai draugiški ir kuklūs, vis klausinėjo: „Gal galima pirma pasiruošti, o tik paskui atsakyti?“ Ne, galima nebuvo. Ir klausinėjau ne aš viena – mokytojams taip pat buvo įdomu išgirsti apie licėjaus gyvenimą, renginius, mokinius ar kodėl licėjaus toks pavadinimas... O patys paklausti vis kartojo, kad liceistai labai gabūs ir rimti... Bet apie viską iš pradžių.

Vita Mogulytė, prancūzų kalba

Kiek laiko dirbate mokytoja?
Mokytoja dirbu jau ketverius metus.
Kodėl pasirinkote tokią profesiją?
Labai mėgstu kalbą, prancūzų kultūrą.
Kas žavi mokytojo darbe? Kas nepatinka?
Noras daug ką sužinoti... O kas nepatinka, dar nepastebėjau.
Nurodykite vieną gerą ir vieną blogą savo būdo savybę.
Čia reikėtų pagalvot... Net nežinau. Dabar nepasakysiu.
Kaip pradėjote dirbti licėjuje?
Atsitiktinai. Ieškojau ieškojau darbo ir man pasiūlė dirbti čia. Juk visą laiką žmogus ieško, kur geriau *(šypsosi).*
Kokie jums pasirodė licėjaus mokiniai bei jūsų kolegos?
Dar nedaug bendravau su kolegom... Labai nuoširdūs. O mokiniai labai rimti, džiaugiuosi dėl to.
Ko palinkėtumėte savo mokiniams?
Siekti tų žinių, kurių dar nežino. Niekada nesakyti, kad viską jau išmoko.
Ačiū jums už pokalbį.

Liucyna Ginevič, matematika

Kiek laiko dirbate mokytoja?
Pirmi metai šiemet. Ką tik baigiau bakalauro studijas.
Kodėl pasirinkote tokią profesiją?
Gal dėl to, kad tai kraujyje – daug šeimos narių yra mokytojai. Dar dėl to, kad visada turėjau gyslelę matematikai.
Kas žavi mokytojo darbe? Kas nepatinka?
Čia tai klausimas. Malonu kažkam paaiškinti, pateikti naujų žinių, malonu, kai supranta. Tiesiog malonu kažką naujo išmokyt. O trūkumų kol kas nematau.
Nurodykite vieną gerą ir vieną blogą savo būdo savybę.
Gerą ir blogą? Na, aš nuo blogos pradėsiu. Manau, kad trūksta kantrybės, o geroji – bendravimas. Mėgstu bendrauti.
Kaip pradėjote dirbti licėjuj?
Tiesiog baigiau bakalaurą ir man pasiūlė čia dirbti. Sutikau.
Kokie jums pasirodė licėjaus mokiniai bei jūsų kolegos?
Kolegų kolektyvas draugiškas. Daug jaunų mokytojų, manau, kad tai labai gerai. Mokyklos labai aukštas lygis ir tai labai gerai matoma. Mokiniai motyvuoti, jie nori mokytis.
Ko palinkėtumėte savo mokiniams?
Gero kelio ir gero pasirinkimo baigus mokyklą.
Labai Jums ačiū.

Darius Šimkus, informatika

Kiek laiko dirbate mokytoju?
7 metai jau. Va dabar aštunti eina.
Kodėl pasirinkote tokią profesiją?
Nėra taip, kad būčiau labai ja sužavėtas. Patinka dirbti su žmonėmis. Daugiau pliusų dabar atrandu, anksčiau gal atrodė mažiau.
Kas patinka mokytojo darbe?
Bendravimas, iššūkiai, savęs realizavimas.
O kas nepatinka?
Na, į politiką gal nesileisim... Galbūt tai, kad mokytojas ne visada būna įvertintas, suprastas. Kalbu apie visuomenę, ne apie kolegas. Trūksta supratimo. Bet gal kaip ir kiekviename darbe – sunku būti objektyviam. Kaip ir medikas mediko darbą vertina... Bet visuomenės požiūris nelabai geras....
Nurodykite vieną gerą ir vieną blogą savo būdo savybę.
(Juokiasi) Užsispyręs, jei reikia, tai siekiu tikslo iki galo. O bloga? Gal esu per daug atlaidus. Mokiniams ypač, turbūt reikėtų būti griežtesniam. Čia minusas didžiulis, manau.
Kaip pradėjote dirbti licėjuje?
Aš porą metų nebedirbau mokytoju. Pasigedau to ir pradėjau ieškoti. Suradau.
O koks dabar įspūdis?
Na kaip. Iš pirmo žvilgsnio mokiniai atrodo kaip mokiniai, nesiskiria labai. Bet kai pradedi dirbti, tai jaučiasi, kad čia stojant laikomi egzaminai *(juokiasi).* Kolegos draugiški, problemų kaip ir nėra. Paprasčiausiai nėra daug laiko su jais bendrauti. Langų neturiu, dirbu trečiadienį ir penktadienį, vieną dieną 8 pamokos be langų, o kitą dieną šešios. Tai tiek ir bendrauji, kiek persimeti per pertraukas keliais žodžiais.
Ko palinkėtumėte savo mokiniams?
Išlikti savimi.
Ačiū Jums už pokalbį.

Renata Dičkutė, žmogaus sauga*

Kiek laiko dirbate mokytoja?
Aš dirbu jau devinti metai. Nuo 2000 metų.
Kodėl pasirinkote tokią profesiją?
Tiesiog mane visą gyvenimą domino pedagoginis darbas su vaikais. Labai juos myliu. Jaučiu vaikams kažką ypatingo ir jie man jaučia tą patį, labai greitai prisiriša.
Kas žavi mokytojo darbe? Kas nepatinka?
Sunku pasakyti *(šypsosi).* Man įdomu dirbti. Patinka bendrauti su vaikais. O kas nepatinka? Man viskas patinka.
Nurodykite vieną gerą ir vieną blogą savo būdo savybę.
Esu labai punktuali *(šypsosi).* O bloga... Gal jautri. Kartais.
Kaip pradėjote dirbti licėjuj?
Tiesiog ieškojau darbo ir direktorius pasiūlė.
Kokie jums pasirodė licėjaus mokiniai bei jūsų kolegos?
Na, su kolegomis aš dar mažai bendravau, o mokiniai labai įdomūs, gabūs, kūrybingi, išskirtiniai vaikai.
Ko palinkėtumėte savo mokiniams?
Aišku, kad įgytų kuo daugiau žinių, kad siektų užsibrėžto tikslo, pasirinktų teisingą kelią, po to, kai baigs mokyklą. Sėkmes, geriausių rezultatų. Visada ir visur.
Ačiū Jums už pokalbį.

* Turbūt ne vienas suklusote: „Kas gi ta Žmogaus sauga?“ Šis dalykas, kiek girdėjome, Licėjuje dėstomas pirmą kartą. Devintokai ir dešimtokai per metus šios disciplinos teturi 12 valandų, bet per jas išmoksta elgtis ekstremalių situacijų metu, susipažįsta su priešgaisrinės saugos reikalavimais, gyvenamosios aplinkos apsaugos būdais, mokyklos evakuacijos planu, pavojingomis medžiagomis, civilinės pirotechnikos gaminiais ir begale kitų gyvenime praversiančių dalykų. *(Red. pastaba)*

KAIP IR KIEKVIENAIS METAIS, SPALĮ LICĖJUS

subruzda dėl artėjančių savivaldos rinkimų. Vėl pasirašinėjome kandidatų rėmimo lapuose, skaitėme naujus agitacinius plakatus ir skubėjome į debatus. Šiemet jie žadėjo būti dar įdomesni, nes kandidatų buvo netgi visi trys. Ir iš tiesų – jau po prisistatymų pamatėme, kad jie visi labai skirtingi, turintys savitas rinkimų programas. Palyginus su pernai, labiausiai į akis krito visų trijų stiprios ambicijos ir noras laimėti. Gal net kiek per stiprios. Jeigu pernai pagrindinė frazė buvo „aš irgi“, tai šiemet ji pavirto „prieštarauju!“. Rinkėjų klausimai irgi buvo kaip niekad skirti konkrečiam žmogui. Iš vienos pusės visa tai gerai – atrodo pradedam nuo „Turgimų“ pereiti prie tikrų rinkimų. Tačiau iš kitos pusės, nereikia pamiršti nepasitenkinimą balse kartais ir paslėpti. Mano subjektyvia nuomone, licėjus vėl parodė nenorą atskirti dviejų dalykų – nepasitenkinimo adresatu ir nepasitenkinimo jo nuomone. Kada išmoksim diskusijoje ginčytis su kito žmogaus teiginiais, bet ne stengtis paneigti jį patį, kaip žmogų, kad ir kaip to norėtųsi? Kaip bebūtų, stebėti buvo įdomu, nes kandidatų prisistatymai bei atsakymai buvo originalūs. Vėl pakvipo tikra demokratija – galėjom rinktis tarp iš tikrųjų skirtingų rinkiminių kampanijų ir nuspręsti, kieno rinkiminiai pažadai labiausiai vilioja. Dabar galite įsitikinti, ar teisingai atidavėte savo balsą. Taigi dar kartą Jūsų teismui – kandidatų į prezidentus požiūris į licėjų.

	Klemensas TB2	Gytis 3C	Rūta 2D
	Klemensas sako aštrų „NE!“ – ir grindžia savo teiginius. „Licėjaus finansinę padėtį taisysime per reklamos sferą ir liceistų aukas.“	**„Užsiimk kažkuo būdamas gyvas arba užsiimk mirtimi,“ – štai kuo vadovaujasi Gytis. Gytis sako: „Prieštarauju!“ ir prieštarauja Klemensui.**	**„Šių metų mada – moteris prezidentė“ Rūta sako: „Esu laisva.“ Ir koketiškai šypsosi.**
Moksleivių nuomonė:	Užkietėjęs fizikas, tingus, arogantiškas, neatsakingas, labai nori gėlių kiemelyje.	Organizuotas, fotogeniškas, fuksių numylėtinis, rimtai žiūri į rinkimus, nemoka šnekėti.	Arogantiška, nerimtai žiūri į rinkimus, nežino, kur klijuoti plakatus.
Kas tau yra licėjus?	Galimybių vieta. Licėjus – tai edukacinė aplinka ir pažintis su išskirtiniais žmonėmis.	Licėjus – tai aplinka, iš kurios išmokau daug ko naujo (tolerancijos, žinių iš skirtingų sričių).	Licėjus – gyvenimo būdas. Čia aš praleidžiu daug laiko ir būtent čia yra artimiausi žmonės.
Kodėl nusprendei dalyvauti licėjaus prezidento rinkimuose?	Licėjus man davė daug, dabar ir aš noriu ką nors duoti licėjui.	Prezidento postas man – ne būtinybė, bet tai padėtų įgyvendinti idėjas greičiau.	To noriu. Manau, kad sugebėsiu vykdyti prezidento funkcijas bei reprezentuoti mūsų mokyklą kitoms mokykloms.
Trumpai apibūdink savo strateginę viziją ir tikslus.	Visų pirma – estetinio mokyklos vaizdo gerinimas, dialogo tarp mokinių, savivaldos ir administracijos palaikymas, į kurį noriu įtraukti seniūnus bei senatą.	Savivaldos principai turėtų būti artimi demokratijos principams. Skatinčiau savivaldos informacijos sklaidą, bendradarbiavimą su kitomis mokyklomis ir Senato rinkimų pertvarką.	Ketinu išlaikyti aukštą renginių kokybę bei nenuleisti Ugnės pakeltos kartelės. Koncentruočiausi ties „užsienio politika“ – bendradarbiavimu su kitomis mokyklomis. Keisčiau senatorių rinkimų tvarką.
Ką manai apie neseniai savo prezidentinę karjerą baigusią Ugnę? Kokie buvo jos valdymo privalumai ir trūkumai?	Ugnė pademonstravo įspūdingą renginių kiekį bei užsidegimą juos organizuoti, tačiau ji negerino mokyklos estetinio įspūdžio. Tačiau tai, ką Ugnė buvo sukūrusi, stengsiuosi išsaugoti.	Ugnė buvo gera prezidentė. Entuziastinga, atsakinga ir, svarbiausia, ryžtinga. Tačiau ji užsikrovė pernelyg daug darbų ant savo pečių.	Ugnės organizuojamų renginių kiekis ir kokybė buvo įspūdingi – tai jos valdymo privalumas.
Ką gali pažadėti liceistams, kurie balsuos už tave?	Patrauklias idėjas bei efektingą jų įgyvendinimą. Manau, kad mano idėjos turėtų būti pripažintos, nes dauguma žmonių yra tam atviri.	Stengsiuosi didinti renginių įvairovę – kad nebūtų tiktai gitaros ir gražios dainos. Aš organizuosiu diskotekas. Be to, keisiu senatorių rinkimo tvarką.	Suorganizuoti licėjaus himno konkursą.
Kuo tu esi ypatingas(-a)?	Mano požiūris kitoks. Mano tikslas yra efektyvus darbo organizavimas, moderavimas, finansų gavyba mokyklos labui ir skirtingų žmonių suvienijimas dėl vieno tikslo.	Esu atsakingas, energingas ir komunikabilus.	Esu jauna, veržli, energinga ir tiesiog deganti noru dalyvauti. Tai, kad aš esu antrokė – privalumas. Dar nesu mačiusi kelių skirtingų valdymo modelių, todėl mano valdymo forma bus unikali.
Ką manai apie savo konkurentus? Kokie yra jų privalumai ar trūkumai?	Abu konkurentai žavėjo dabartiniais indėliais į licėjaus gyvenimą... Nors manau, kad Rūtai kandidatuoti dar yra per anksti, vieno išskirtinio lyderio nėra.	Manau, kad Rūtai trūksta patirties, o Klemensas šiemet bus „užsivertęs“ stojimu ir egzaminais.	Klemensas užsikrovęs reikalais: brandos bei stojamaisiais egzaminais, dėl to galėtų kentėti renginių kokybė. Gytis – stiprus konkurentas.
Jei taptum prezidentu, koks licėjus būtų tavo kadencijos pabaigoje? Kuo jis būtų geresnis?	Po mano kadencijos licėjus būtų estetiškai patrauklesnis, turtingesnis ne tik finansų, o ir liceistų požiūriu į licėjų kaip į pirmuosius namus prasme.	Tikiuosi, kad licėjaus visuomenė taps vieninga bei kritiška, nes kritika skatina tobulėti, o mokinių savivalda nepalūš.	Kitos mokyklos geriau pažintų licėjų bei jo mokinius, o gal licėjus jau turėtų himną.

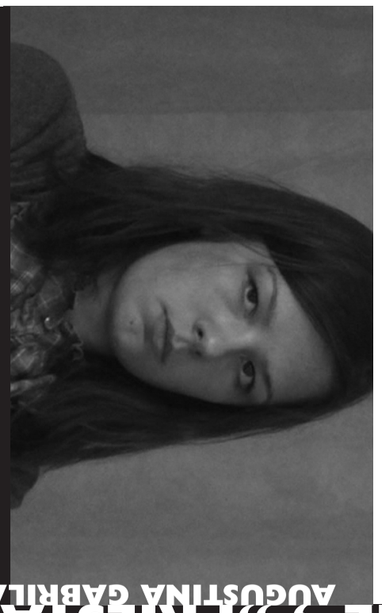

AUGUSTINA GABRILAVIČIUTĖ

Iš viso balsavo 378 rinkėjai iš 519, tai yra 73%
Gytis Radzevičius – 258 balsai, 68%
Klemensas Mečėjus – 76 balsai, 20%
Rūta Miškinytė – 27 balsai, 7%
Sugadinti biuleteniai – 17 balsų, 5%

GABRIELE KRUPOVIČ

APIE „NE“, „PRIEŠTARAUJU“ IR „ESU LAISVA“

AUGUSTINA GABRILAVICIUTE

SU GYČIU SUSITIKOME JAUKIOJE 104

betvarkėje (ją sukeliantys gali atkreipti dėmesį į šio interviu pabaigą) jau praėjus kelioms dienoms po rinkimų. Klausėm visko – nuo licėjaus vizijos iki pažadų, kad po metų išsitraukę „Andus“ galėtumėte pažiūrėti, kaip jam vis dėlto pasisekė.

Ar tikėjaisi pergalės? Ar tai tau buvo siurprizas, o gal manei, jog taip ir bus?

Visų pirma, aš norėjau laimėt, nebuvo taip, kad kažkas verčia. Bet vadovaujuosi tuo, kad reikia tikėtis blogiausio, o ruoštis geriausiam, tad jeigu nebūčiau laimėjęs – nebūtų buvusi tragedija.

Ką tu Licėjuje norėtum pakeisti?

Keisti yra labai daug ką, bet daug kas priklauso nuo pačių moksleivių. Pirmas dalykas, kurį norėčiau pakeisti, yra požiūris į savivaldą ir rinkimus. Ją matome filme „Turgimai“. Šiemet, visai ne dėl to, kad pats dalyvavau, mano požiūris į rinkimus labai pasikeitė, pamačiau, jog liceistai į juos žiūri nerimtai, nevertina savo išrinktos savivaldos ar bent savo prezidento kaip institucijos. Tad visų pirma reiktų kelti savivaldos prestižą, mokinių pasitikėjimą ja ir norą bendradarbiauti.

Kaip įsivaizduoji prezidento vaidmenį? Ar manai, jog prezidentas turėtų būti labiau organizatorius, bet ne vadovas, ar, kaip siūlė Klemensas, prezidento autoritetą reiktų stiprinti?

Aš net neabejoju, jog autoritetą reikėtų stiprint, bet nemanau, jog tai reiktų daryti iškeliant save virš kitų kaip savivaldos ir kartu mokyklos gyvenimo vadovą, kuris viską organizuoja, viską apsiima ir viską daro vienas pats. Norėčiau, kad prezidentas būtų vertinamas ne kaip vienintelis už licėjų atsakingas asmuo, bet kaip savivaldos, jos darbo organizatorius. Žmonės turėtų suprasti, kad ne vienas prezidentas kaltas, kad kažkas neįvyko arba kažkas vyko negerai. Tačiau prezidentas turėtų drąsiai prisiimti atsakomybę, nebandyti savęs pateisinti.

Gal gali plačiau papasakoti apie savo savivaldos viziją?

Manau, viskas gražiai atsiskleistų, jeigu papasakočiau, kaip aš įsivaizduoju susirinkimus. Taigi pranešu, jog tada ir tada susirinkimas, aš sėdžiu kabinete, laukiu, kol visi ateis, mes visi susėdam. Aš įsivaizduoju, jog nėra taip, kad seniūnai sėdi parimę, atvirai rodantys, jog nuobodžiauja, žvilgčiojantys į laikrodį ir nebyliai sakantys „paskubėkim, aš turiu reikalų“. Norėčiau, kad seniūnai dirbtų noriai. O kad taip būtų, reikėtų, kad tarp savivaldos narių būtų gera atmosfera. Kai nebus nesutarimų viduje – ir aplinkiniai pasitikės.

Per debatus žadėjai pakeisti rinkimų sistemą – ką būtent?

Labai norėčiau, kad kiekvienas kursas turėtų bent po vieną žmogų, kuriuo dauguma kurso žmonių galėtų pasitikėti, galėtų drąsiai prieiti, pateikti pasiūlymą ir t. t. Aš kalbu apie senatorių. Manau, kad tokį žmogų būtų išrinkti lengviau, jeigu jį rinktų visas kursas, o ne seniūnai, kurie dažnai net nenumano, ko jo bendraklasiai nori. Todėl aš ir stengsiuosi įtvirtinti tiesioginius senato rinkimus. Manau, ir išrinktam žmogui būtų didesnė atsakomybė, jeigu žinotų, kad jį išrinko ne penki seniūnai, bet visi jo bendrakursiai.

Žadėjai, jog jau šiemet bandysi kažką tokio padaryti, nors tai ir nebūtų įteisinta?

Pernai metų senatas jau paruošė statuto pataisą, jos buvo pristatytos administracijai, tačiau tuo metu ir po to nebuvo nė vieno mokyklos tarybos posėdžio, be kurio statuto keisti negalima. Todėl jis liko nepakeistas, o pagal jį rinkimų komisija ir rengia rinkimus. Todėl tiesioginiai senato rinkimai ir nebuvo rengiami. Kadangi mes, praeita kadencija, kaip ir buvom pasižadėję įteisinti tokį dalyką, manau, būtų įmanoma, kad senatoriai būtų išrinkti seniūnų susirinkime, bet kandidatais galėtų būti ne tik iš jų tarpo. Galėtų būti skelbimas, kada susirinkimas ir kad jame laukiami žmonės, norintys tapti kandidatais. Jie prisistatytų ir tada jau visi seniūnai išrinktų. Arba gal būtų įmanoma iš anksto sužinoti kandidatus, kad seniūnai galėtų paklausti ir savo klasės nuomonės.

Per debatus buvo iškelta mintis, jog reikia artinti savivaldą prie liceistų – ketini tai daryti ir kaip? Pavyzdžiui, Klemensas skundėsi, jog jam paprasčiausiai nebuvo suteikta galimybė.

Čia – dviprasmis dalykas, nes tiek savivaldos veikloje, tiek organizuojant renginius (kas gal bus liceistams suprantamiau), kartais žmonės neateina į skelbiamus susirinkimus, nes, atrodo, laukia privataus pakvietimo. Kad kažkas prieis ir sakys: „Žinau, tu gražiai groji, ateik, mums reikia pagalbos.“ Manau, daug kas nesupranta, kad net norėdamas neprieisi prie kiekvieno iš tų penkių šimtų liceistų. Jau pernai savivalda nebuvo uždara, nebuvo nė karto, kad kažko neįsileistume į susirinkimą, neleistume išsakyti idėjų. Bėda tik ta, kad beveik nebūdavo tokių žmonių. Tas artinimas prasidėtų nuo to, jog liceistai būtų informuoti, kad jie gali ateiti į susirinkimus ir išsakyti savo idėjas. Ir kad jie bus išklausyti. Dar vienas artinimo būdas – atsiskaitymas visuomenei.

Ką manai apie kitų kandidatų iškeltas mintis, pasiūlymus? Ar atsižvelgsi į juos savo prezidentavimo metu?

Man atrodo, kad būtų kvaila neatsižvelgti į kitų kandidatų pasiūlymus, nes beveik visi buvo protingi. Galbūt man pavyks netgi jų pačių pagalbos sulaukti tiems darbams įvykdyti.

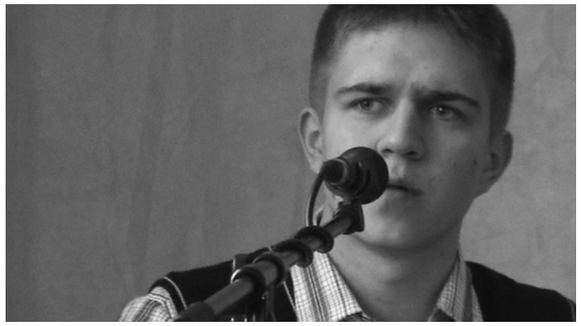

O ką manai apie daug šurmulio sukėlusią Klemenso mintį, jog mums reikia pinigų?

O kam nereikia pinigų? Vieša paslaptis, iš ko buvo finansuojamas senato fondas iki šiol (aš kalbu apie pirmokų nuomos mokestį už ketverių metų spintelės naudojimą). Šiemet šis mokestis nebus renkamas, tačiau jau šnektelėjau su direktoriumi, jis pažadėjo finansuoti visus logiškus savivaldos prašymus ir paskatino savo proto jėgas naudoti galvojant ne „kaip gauti pinigų“, o „ką su tais pinigais daryti?“. Žodžiu, tikiuosi, nebankrutuosim.

Pažadai pažadai pažadai...

Ar bus bandelių?

Visų pirma, reiktų sulaukti valgyklos ir pamatyti, kokio skonio bandelės bus joje. Aš pats asmeniškai be visų tų leidimų, kuriuos gauti nėra labai lengva, bandelių nevažiuosiu ir nevešiu į licėjų, nes taip tiesiog negalima. Bet jeigu atsirastų žmonių, norinčių tuo užsiimti, tai girdėjau, jog ekonomikos mokytoja žino, kaip gauti tuos leidimus ir turbūt būtų įmanoma nesunkiai tą padaryt

Sofija klausia, ar bus didelis veidrodis?

Čia reikėtų klausti Klemenso, ar atneš iš namų didelį veidrodį :). Kai iš pradžių išgirdau tą pasiūlymą, suabejojau, ar to reikia, bet dabar suprantu, jog reikia. Tad jeigu man licėjaus mergaitės patvirtins, jog tikrai reikia, tai stengsimės jį gauti.

Ar bus naujas stalo futbolas ir nauji šachmatai?

Su stalo futbolu, jau sakiau, yra sunki situacija, nes jie ilgiau metų niekad neatlaiko ir juos dabar stengiasi taisyti ir pan. Visų pirma reikėtų pasistengti normaliai sutaisyti šituos stalus, nes tai buvo padaryta blogai. Tačiau turint omeny sunkią situaciją, neaišku, ar bus stalai, o šachmatų bent vieną rinkinį, manau, reikėtų gauti.

Darius klausia, kada iš licėjaus vamzdžių bus padarytas didysis hadronų kolaideris (LHC)?

Manau, Darius to nežino, bet jis jau egzistuoja. Tik tegul jis neklausia, kas tais vamzdžiais teka.

Akvilė klausia, ar bus licėjuje daugiau gėlių?

Šitą idėją girdėjau jau seniau iš mokytojos Balčiūnaitės. Ji sakė, kad TB‘kai rūpinasi aplinka, pavasarį porą gėlių pasodina, tad ir savivalda galėtų tuo užsiimti ir tai skatinti, būtų gražu. Aš šiai minčiai pritariu, nes licėjaus aplinka atrodo gana nykiai. Kiemelis gal ir gražus, sakura gražiai žydi, bet labai trumpai. Gėlių galbūt reikėtų einant prie to takelio, vedančio į stoteles. Bėda ta, kad jeigu sodini gėles, tai jas reikia ir prižiūrėti, tai dažniausiai ir yra problema, ypač vasarą.

Ar bus licėjaus forumas?

Forumas – tai nuo pat pirmo kurso mane kamuojanti idėja, mano tikslas. Po debatų prie manęs priėjo Matas ir pasiūlė pagalbą. Dar nieko konkrečiai nesitarėm, bet jau turiu viziją, kaip tai galėtų atrodyti.

Ar bus atributika?

Na, jos nepavyko padaryti jau kelerius metus iš eilės, nežinau, ar pavyks ir šiemet. Bet jeigu bendruomenė reiklaus ir bus norinčių tai daryti, stengsimės tai įgyvendinti.

Ar bus tvarka 104?

104 planuojame keletą vakarų per savaitę rengti renginius. Kol kas konkrečią formą vis labiau įgyja kino vakarai, todėl 104-ajame tvarka privalės būti palaikoma. Deja, dėl to gali truputį nukentėti nevaldomas įėjimas į 104-ąjį – teks atsakyti už paimtą raktą ir padarytą netvarką.

TURBŪT JAU MATEI NUO BALANDŽIO

mėnesio prie licėjaus durų kabančią stiklinę lentą? Gal pastebėjai, kad keletas tavo bendraklasių savaitę nesirodė mokykloje, o grįžę neužsičiaupdami kalba apie patirtus įspūdžius? O gal tavo bendraklasė vis dar užsisvajoja prisiminusi tris vasaros savaites Vokietijoje? Und du hast keine Ahnung, was passiert ist?*

Praėjusį rudenį Vilniaus licėjaus direktorius Saulius Jurkevičius ir Vilniaus Goethe's instituto direktorė Irmtraut Hubatsch pasirašė bendradarbiavimo sutartį, pagal kurią Vilniaus licėjus priklauso pasauliniam 1000 mokyklų tinklui. Šios mokyklos dalyvauja projekte „Schulen: Partner der Zukunft" (liet. Mokyklos – ateities partnerės), kuris skatina vokiečių kalbos mokymą visame pasaulyje.

„Į mūsų kvietimą tapti mokyklomis – partnerėmis atsiliepė kelios gimnazijos,– pasakoja Vilniaus Goethe's instituto Kalbos skyriaus vadovė Nijolia Buinovskaja.– Visos jos pateikė labai įdomius motyvacinius laiškus ir savo veiklos aprašymus. Pasirinkome Vilniaus licėjų ne tik dėl to, kad mokykla yra aktyvi Goethe`s instituto konkurso „Tarptautiniai jaunimo debatai" ir kitų projektų dalyvė. Mums labai artimas mokyklos vadovybės ir mokytojų atvirumas naujovėms, sveikas ambicingumas, gera demokratiška atmosfera mokykloje, apie kurią buvome girdėję. Todėl pasirinkome Vilniaus licėjų ir iki šiol labai džiaugiamės puikiu bendradarbiavimu."

„Mes gavome pasiūlymą dalyvauti atrankoje, parašėme ir pamiršome, nes tikrai nieko nesitikėjome, taigi statuso suteikimas mums buvo maloni staigmena, – sako vokiečių kalbos mokytoja Irena Juozapavičienė. – Mums suteikta galimybė ne tik geriau pažinti Vokietiją ar išmokti vokiečių kalbą, bet ir užmegzti kontaktus su žmonėmis iš viso pasaulio. Juk ar dažnai tenka pabendrauti su pakistaniečiais ar indais? Šis projektas turi trukti trejus metus, bet greičiausiai jis tęsis ilgiau..."

Vilniaus licėjaus moksleiviai ir mokytojai labai džiaugiasi galėdami dalyvauti šiame projekte. Vokiečių kalbos kabinetai aprūpinti mokomąja medžiaga ir technine įranga už maždaug 24 000 litų. Tačiau jokia materialinė pagalba negali nustelbti teigiamų emocijų, kurias teikia šio projekto renginiai. Mokytojai ir mokiniai turėjo galimybę dalyvauti kursuose Vokietijoje, o šį rugsėjį Molėtų rajone buvo surengta savaitės vokiečių kalbos stovykla. Tokie ir panašūs projektai turėtų vykti ir ateityje. Taip pat dėl iniciatyvos mokyklų partnerių absolventai turės daugiau galimybių gauti stipendijas studijoms vokiečių kalba Vokietijoje.

Nepamirštamos savaitės Vokietijoje

Agnė Skripkaitė

Elžbieta, Akvilė ir aš buvom tos laimingosios, kurios šią vasarą beveik mėnesį gyveno Vokietijoje. Trys liceistės, trys savaitės ir žmonės iš trylikos šalių, bet viskas buvo taip, kaip skaičius trys, o ne trylika, žada.

Kursai vyko pilyje *Schloss Walbeck*, esančioje prie pat sienos su Olandija. Vieta buvo tiesiog nuostabi – jauki sena pilis miško pakrašty. Beje, tą dieną, kai atvykome į Valbeką, lietuviai visame pasaulyje giedojo Lietuvos Himną, tad giedojome ir mes, trise sustojusios į mažą ratelį.

Nuo pirmadienio iki penktadienio turėdavome vokiečių kalbos pamokas ir dar dukart per savaitę dalyvaudavome projektinėse pamokose. Ką per jas veikėm? Kalbėjomės, žiūrėjome filmus, vaidinom, pasakojome apie gyvenimą savo šalyse. Bet pačios geriausios kalbos pamokos buvo bendravimas su žmonėmis ir užsiėmimai po pamokų.

O veikti tikrai buvo ką. Jeigu nebuvo noro arba gero oro įvairioms sporto šakoms, vis tiek turėdavome kuo užsiimti, pavyzdžiui, gaminome apyrankes, žaidėme biliardą, tapėme ir tiesiog daug kalbėjomės su užsieniečiais, kartais sugriaudamos kokį seną stereotipą (pavyzdžiui, neverta besąlygiškai pasitikėti vokiečių punktualumu). Kelis kartus per savaitę būdavo organizuojamos išvykos į įvairius muziejus, o kiekvieną šeštadienį – visos dienos išvyka į didesnius miestus. Taip aplankėme Aacheną ir Kelną. Dar buvo kelios diskotekos ir karaokės vakarai bei filmas apie piktą burtininką, kurį nufilmavome per tas tris savaites.

Lietuvos vėliava šalia Aacheno katedros, islandas, ant kurio marškinėlių puikavosi trispalvė ir vokiškas užrašas „Aš myliu Lietuvą", ilgos žodžio nebeprisikiškiakopūsteliaudavome pamokos, vokietis, kuris praeidamas sveikindavosi lietuviškai („Labas, mieloji!"), ir Andriaus Mamontovo dainos, kurias dainuodavome savo naujiesiems draugams. Nors ir pasiilgome Lietuvos, palikti Valbeką vis tiek buvo sunku – juk gyvenome su žmonėmis net iš keturių žemynų, o tą akimirką, kai teko atsisveikinti su naujaisiais draugais, visi jautėme, kad turbūt jau nebespasimatysime. Išsiskyrėme su ašaromis akyse, žadėdami, kad vieni kitų niekad nepamiršime.

Vokiečių kalbos stovykla Molėtų rajone

Darius Buinauskas

Galimybė laisviau kalbėti vokiškai ir pagalba rengiant pasirodymą kalbų dienai – tai dvi pagrindinės priežastys, kuriomis mus važiuoti į Goethe's Instituto rengtą stovyklą skatino vokiečių kalbos mokytojos. Tačiau visi mes slapta tikėjomės, kad, be galimybės savaitei atitrūkti nuo rutinos mokykloje, turėsime galimybę sutikti įdomių žmonių bei tiesiog gerai praleisti laiką su draugais. Nemaža dalis būsimų stovyklautojų prieš nuspręsdami išvykti labai abejojo, tačiau, manau, po septynių dienų Stirniuose bet kuris iš mūsų būtų pripažinęs, kad nepasinaudoti šia galimybe būtų buvusi didelė klaida.

Kaip ir įprasta – pačios pirmos valandos naujų žmonių būryje – kiekvienam sunkiausios. Džiugu, kad tai greitai pasikeitė – uždari rateliai tarp seniai pažįstamų draugų greitai išnyko ir jau pirmą vakarą mes nebebuvome svetimi – suvienyti bendro tikslo, kuris buvo svarbiausia stovyklos užduotis, ir vedami panašių interesų, ėmėme bendrauti laisvai. Kelios pirmosios dienos leido geriau pažinti ir dažniau šalia esančius, ir žmones, su kuriais netenka bendrauti taip dažnai. Mūsų vadovas vokietis Nico buvo žmogus, kuris net ir po rytinių vokiečių kalbos pamokėlių prisijungdavo ne tik prie miuziklo kūrimo, tačiau ir tinklinio žaidimo, bendravimo tarpusavyje ir ilgų nakties valandų, kai mus apnikdavo noras lošti kortomis…

Atlikę tai, ką turėjome atlikti pagal dienos planą, turėdavome šiek tiek laisvo laiko. Ne, mes tikrai nedykaduoniavome – laiko nebuvo marios, todėl stengdavomės kuo vertingiau išnaudoti kiekvieną akimirką. Futbolo žaidimui, dainoms prie laužo, žiūrėjimui į žvaigždes ar pokalbiams aukojome miego valandas, tačiau vis tiek jautėmės tikrai žvalūs ir energingi.

Ši stovykla buvo tiesiog neįkainojama patirtis, tiek dėl kalbos tobulinimo, tiek dėl bendravimo. Vien ko vertas jausmas, kai matai dvidešimt žmonių, kurie atiduoda visus savo gebėjimus ir pastangas dėl vieno tikslo. Kalbos žinios, sustiprėjęs ryšys su draugais, nauji puikūs žmonės ir didžiulis ilgesys stovyklai iškart sugrįžus namo – visa tai ir daugiau man paliko nuostabiausia šių metų savaitė.

* O tu neturi supratimo, kas atsitiko?

$$v_{vid} = \Delta f(x_0)/\Delta x = (f(x_0+\Delta x)-f(x_0))/\Delta x$$

Kai x ir x_0 yra dvi nepriklausomo kintamojo reikšmės iš aibės D(f), tai jų skirtumas $x-x_0$ vadinamas nepriklaus kintamojo, arba argumento, pokyčiu ir žymimas Δx. Skirtumas $y-y_0 = f(x)-f(x_0) = f(x_0+\Delta x)-f(x_0)$ vadinamas funkci i pokyčiu taške x_0 ir žymimas simboliu $\Delta f(x_0)$. Taigi $\Delta f(x_0) = f(x_0+\Delta x)-f(x_0)$. Simbolis $\Delta f(x_0)$ tiesio funkcijos

AUGUSTINA GABRILAVICIUTE

ŠIĄ VASARĄ TEKO PABUVOTI NACIONALINĖS moksleiviu akademijos stovykloje, kurioje paskaitas dėstė ir buvęs liceistas Jonas Kubilius. Interviu nebuvo skirtas „Andams“, bet kadangi taip ir liko nepublikuotas, tai nusprendžiau bent dabartinius liceistus supažindinti su girdėtu, bet nelabai žinomu mokslu – neurobiologija.

„Mes manome, jog mūsų protas yra kažkas mistiško. Bet jis veikia kaip kompiuteris, todėl jeigu kompiuteris nėra mistiškas ir neturi sielos, tai kodėl ją turime mes?“ – gana drastiškai prasidėjo pirmosios paskaitos. „Mūsų smegenys yra tik gerai išvystytas neuronų tinklas. Ir mes dar pradedame suprasti, kas ten vyksta.“ Turbūt labiausiai įsiminė vienas eksperimentas: buvome padalinti į dvi grupes ir mums buvo papasakota ta pati istorija. Tada kiekviena grupė turėjo pasirinkti vieną iš variantų (kitos grupės variantų nematėm):

Nuo ligos turėtų mirti 600 žmonių ir jūs turite galimybę suleisti jiems vaistų!

1 grupės variantai:
A. Jeigu neleisite – 200 žmonių išgyvens.
B. Jeigu suleisite – 1/3 tikimybė, kad visi išgis ir 2/3 tikimybė, kad visi mirs.

2 grupės variantai:
A. Jeigu neleisite – 400 žmonių mirs.
B. Jeigu suleisite – 1/3 tikimybė, kad visi išgis ir 2/3 tikimybė, kad visi mirs.

Dauguma žmonių pirmojoje grupėje pasirinko A, o antrojoje – B. Turbūt jau pamatėte, jog variantai skiriasi tik formuluote.

Jonas Kubilius baigė Vilniaus licėjų, studijavo MIT (Massachusetts Institute of Technology), ten pernai gavo matematikos ir fizikos bakalaurą, tačiau jau nuo antro kurso dirbo neuromokslų laboratorijoje. Kaip pats sako, todėl, kad nesinorėjo toliau nieko veikti nei su matematika, nei su fizika, tai buvo tiesiog jį dominę dalykai.Ar taip laisvai priima į neuromokslų laboratoriją fizikus?

Taip, tas ir įdomu – universitetas skatina studentus dirbti laboratorijose ir leidžia visiems daug ką pabandyti. Po to, kai parašiau įvairiems mokslininkams, iš neurobiologų gavau gana daug teigiamų atsakymų, nes pats mokslas atsirado iš visų mokslų (matematikos, informatikos, fizikos, chemijos, biologijos) sintezės, todėl visi, kas ateina, tinka. Biologai kažką matuoja, daro eksperimentus, o aš neblogai programuoju, galiu atlikti duomenų analizę. Aišku, mes nekaišom elektrodų – dirbam su gyvais žmonėmis, todėl rankos švarios. Jokių chalatų nebūna, jokių mėgintuvėlių.

Ir kas tu dabar labiau būsi – persiorientuosi į chemikus, biologus ar liksi fizikas?

Sunku pasakyti, šiuo metu man įdomiau kurti modelius, kaip viskas galėtų veikti, bandyti galvoti, koks eksperimentas čia galėtų tikti. Tai reikalauja matematikos ir tiesiog mąstymo, o ne tiksliai matuoti neuroną – to aš tikrai nedarysiu, manęs nedomina.

Ar nejauti biologijos žinių trūkumo?

Taip, truputį gėda, kad daug ko neišmanau. Pavyzdžiui, neurono veikimo aš ir dabar nemoku iki galo. Būtų gerai žinoti, bet nėra būtina – norint sukurti modelį, nebūtina žinoti, kaip neuronas ką nors pumpuoja, nors bendrą suvokimą reikia turėti. Man per ketverius metus nieko papildomo nereikėjo.

Kaip jums atėjo į galvą tirti žmones ir dar patiems save – minėjai, jog ir tave patį tyrė? Taupot pinigus?

Na taip, kad nereikėtų mokėt. Taip pat kolegoms geriau mane patestuoti, nes aš patikimas žmogus, aš jau tai daręs, todėl tikrai nejudėsiu aparatuose arba po to gal duosiu kokių pastabų apie jų tyrimus. Bet, aišku, atsibosta patiems testuotis, be to, negalima sakyti, kad „aš padariau – man tiko, mano draugui irgi, tai tiks ir likusiems 6 milijardams“ – vėliau tyrimams vis tiek samdome žmones.

Ar nuvažiavus svetur nebuvo didelio kalbos barjero? Ir atvirkščiai – ar grįžus nereikia iš anglų į lietuvių viską versti?

Ten nuvažiavus šoko nebuvo – viską supratau, ką kiti šneka ir ką dėstytojai kalbėjo. Iki šiol sunku ir baisu yra rašyti straipsnius, nes tam neužtenka vien gerai mokėti kalbą. Kaip rodžiau eksperimente, vien nuo to, kaip pateiksi faktą, pasikeis žmonių reakcija į jį. Viskas svarbu. Ir svarbu ne ar kritikuos, ar ne, bet ar tavo straipsnį paims į aukšto lygio žurnalą, ar į žemo. Todėl reikia labai gerai tą kalbą valdyti, o iš kur aš tai galiu? Mums buvo kursų, kuriuos reikėjo lankyti ir rašyti rašinėlius, patobulėjau šiek tiek, bet parašyti mokslinį straipsnį yra sunku, anglų kalbos barjeras dar yra.

Kaip atsidūrei NMA?

Turėjau daug pažįstamų, kurie čia dėstė, ir visiems labai patiko. Jie vis papasakodavo ir aš pats suprantu, jog čia susirenka gabūs, todėl tai yra ta pati vieta, kur reik lįsti, save rodyti. Kodėl? Todėl, kad vienąkart parodei „neuromokslas“, antrą kart parodei „neuromokslas“, dar kokį kartą, ir visi po truputį: „O, neuromokslas, gal ir įdomu. Kodėl Lietuvoj nėra?“ O Lietuvoj nėra, nes mes čia šūdą malam. Neuromoklas pas mus dar jaunas dalykas. Kai kas sako, jog daro, bet... O aš baigsiu studijas, apsiginsiu daktarą, tęsiu podaktarines studijas, ir ką man veikti? Grįžti į Lietuvą. O ką Lietuvoje veikti? O nėr ką veikt. Tai esmė ta, jog pabūsiu čia – gal vienas užsikabins, gal kitas. Gal kitas Kembridže pastudijuos, atsimins mane ir sakys: „Gal kažką darom?“ Ir taip telksis tie, kuriems tai įdomu, ir reikia tikėtis, jog Lietuvoje jau kažkas bus. Reikia pradėti kuo anksčiau – geriausia darželyje, bet neišeina, tai dar bent mokiniams kažką pašneki ir ugdai.

Oi, bijau, ponaiti Tomai. Senoji ponia man galvą už tai nusuks,- kaip kažin ką, nusuks! – Eik jau! Juk ji niekad nieko neužgauna, nebent siuvamuoju piršteliu baksteli į galvą; idelio čia daikto! Prikalba ji, tiesa, baisių dalykų, bet juk nuo žodžių neskauda, jeigu tik ji neverkia. Džimai, aš tau duosiu marmurinį rutuliuką! Baltą rutuliuką duosiu! Džimas mė svyruoti. – Baltą rutuliuką, Džimai, dailučiuką baltą rutuliuką! – Taip tai taip, gražus daiktas. Bet vis dėlto, ponaiti Tomai, aš baisiai bijau senosios ponios. – O, e to, aš tau parodysiu savo skaudamą pirštą. Džimas buvo tik žmogus – šitokia pagunda jam buvo per didelė. Jis pastatė kibirą, paėmė baltąjį rutuliuką ir pasilenkęs su didžiausiu usidomėjimu stebėjo pirštą, kol Tomas rišo tvarstį. Bet po valandėlės, gavęs per kuprą, jis jau dūmė gatve su kibiru rankoje, Tomas labai uoliai baltino tvorą, o teta Polė traukėsi iš autynių lauko su šliure rankoje ir pergale švytinčiomis akimis. Bet Tomui energijos užteko neilgam. Jis pradėjo mąstyti, kaip smagiai ketino praleisti šią dieną, ir jam pasidarė dar

ĮSTOJUSI Į LICĖJŲ RETKARČIAIS VIS

išgirsdavau apie tą vienintelę (kaip vėliau paaiškėjo, ne vienintelę, tačiau pirmąją) liceistę, kuri sugebėjo įstoti į Harvardą. Pirštai niežtėjo pasinaudoti proga ir pakalbinti – sulaukiau neužtikrinto atsakymo: „Jei tik liceistams dar įdomu, juk taip seniai baigiau...“ Bet juk liceistams visada įdomu! Taigi pateikiu jums interviu su Egle Čekanavičiūte, Harvardo universitete baigusia neurobiologijos bakalauro studijas ir dabar jau antrus metus kremtančią doktorantūros mokslus Stanforde. Visi atsakymai tilpo tik... į penkis puslapius, todėl pateikiu ištraukas – nors net sunku buvo išrinkti, ką išmesti – viskas įdomu!

Buvai pirmoji į Harvardą priimta liceistė. Ar sunku buvo įstoti?

Tikrai taip – juk tais senais laikais, kai stojau (išvykau 2003 metų rudenį), nieko nežinojom nei apie stojimus, nei apie studijų sistemą JAV, visas subtilybes teko išsiaiškinti patiems: ir kokius egzaminus laikyti (SATai? Kokie SATai?), ir kokių rekomendacijų prašyti, ir kas per žvėris tas „personal statement“, ir, svarbiausia, kokius universitetus pasirinkti, kad ir priimtų, ir visą stipendiją duotų. Kai stojau dar besimokydama Licėjuje, iš 8 universitetų su visa stipendija neįstojau nei į vieną. Tada, jau besimokydama VU Medicinos fakultete, iš naujo laikiau visus testus, perrašinėjau esė, ir stojau dar kartą: iš 18 įvairaus plauko universitetų su visa stipendija įstojau į 8. Beje, į Harvardą išlėkiau ne tik dėl vardo, bet ir dėl to, kad gavau visą stipendiją, kuri apmokėjo ir bendrabutį, ir maistą. Taigi, sunku buvo įstoti į JAV apskritai, bet negaliu palyginti ir tiksliai pasakyti, kaip sunku įstoti būtent į Harvardą. Be to, pats stojimo procesas „suėda“ labai daug laiko ir energijos – faktiškai praradau visą semestrą juodai dirbdama, besiruošdama testams, perrašinėdama rašinius, terliodamasi su krūva formų ir šiaip visokios biurokratijos.

Nebijojai išvažiuoti taip toli? Visiškai viena? Turbūt ir dabar ne taip dažnai namo paskrendi?..

Nebijojau nei kiek – man tai buvo kartu ir nuotykis, ir ilgo darbo bei svajonių rezultatas, tai pirmąkart skrisdama spirgėjau iš nekantrumo. Kaip paskui nebijojau ir viena vykti į Meksiką po antro kurso dirbti laboratorijoj ir į Peru po bakalauro baigimo visiems metams, ir į Kaliforniją doktorantūros... Man iki šiol be galo smagu skristi į nežinomą miestą, kur nieko nepažįstu ir reikia kažkaip suktis pačiai – pati tikriausia laisvė su visa atsakomybe, kurią tokia laisvė ir turėtų atnešti.

Kol buvau Harvarde, į Lietuvą skrisdavau dukart per metus: Kalėdoms ir daliai vasaros atostogų, dabar iš San Francisko ir toliau, ir brangiau, ir atostogų mažiau gaunu, tai šeimą lankau tik per Kalėdas. Užtat kuriame planus, kaip kitą vasarą kartu kur nors pakeliausim.

Neabejoju, kad daug kam įdomu išgirsti, koks tai universitetas. Ar sunku buvo mokytis?

Mokytis reikėjo nuolat, bet pernelyg sunku nebuvo. Ypač todėl, kad reikėjo mąstyti, o ne „kalti“. Be to, daugiau nei pusę pažymio užsidirbdavome semestro metu: rašiniai, „problem sets“ (visai kaip pas Skūpą, kai gaudavome 10 uždavinių savaitei), laboratoriniai ir kita. Taigi prie namų darbų sėdėjau kiekvieną vakarą be išimties ir dar bent vieną dieną savaitgaliais. Tačiau labai gera pagalbos sistema nieko „ant ledo“ nepalikdavo.

Man ypač patiko mokytis įvairių nespecialybinių dalykų. Trejus metus mokiausi ispanų kalbos, nuolat „prisiimdavau“ antropologijos ar politikos paskaitų, kiek įmanoma susijusių su mano mylima Lotynų Amerika: mokiausi Meksikos archeologijos, politikos mokslų apie Kubos revoliuciją... O dar privalomi nespecialybiniai dalykai: reikėjo pasiimti tam tikrą skaičių dalykų iš filosofijos, literatūros bei socialinių mokslų. Man nepaprastai patiko ši sistema – bandymas iš mūsų „nukalti“ visapusišką „Renesanso žmogų“.

Be to, visi studentai užsiima įvairia veikla, dauguma turi ir darbus. Aš pirmą semestrą dirbau bibliotekoje, o likusius 3 su puse metų – neurobiologijos laboratorijoje (po daugiau nei 15 valandų per savaitę), Harvarde išmokau plaukti, metus lankiau capoeira (brazilų kovos menus), kurį laiką savanoriavau – mokiau varganos mokyklos antrokus gamtos mokslų... Taigi, liko laiko ir tokiai veiklai, ir teatrui, koncertams (atrodo, per tuos 4 metus Bostone sugebėjau pamatyt visas mėgstamas metalo grupes), ir „tūsams“. Aišku, norint dar ir išsimiegoti retkarčiais, tenka viską derinti. Visur reikia išmokti planuoti laiką, universitetas – ne išimtis...

Kokie studentai susirenka į šį universitetą? Ar nors koks jaučiamas susiskaldymas pagal tautybes, ar tai per daug daugiakultūrė erdvė, kad kas nors kreiptų į tai dėmesį?

Priklauso nuo žmonių. Mano draugai – daugiausia įvairių rasių bei kultūrų amerikiečiai. Tačiau panašių kultūrų žmonės (pvz., afrikiečiai, lotynų amerikiečiai, rytų europiečiai) dažnai susiburia į draugų grupeles ir nemažai laiko leidžia kartu. Įsivaizduoju, kad tiesiog malonu pabendrauti ne vien angliškai su žmonėmis, užaugusiais panašiomis sąlygomis... Bet aš prie rytų europiečių visiškai „neprilipau“ – tie, su kuriais pavyko susipažint, visą laiką vien skundėsi: ir universitetu, ir amerikiečiais, ir pačia Amerika... Dar pirmame kurse pasipiktinusi: „Tai kurių velnių jūs čia sėdit, jei jums taip niekas nepatinka?“ – smagiai pasprukau iš jų kompanijos. Ir jokios diskriminacijos tikrai nesijaučia!

Koks gyvenimas universiteto miestelyje? Esu girdėjusi, kad jei Amerikoje neturi mašinos – esi uždarytas mažame plotelyje ir nematai pasaulio, tik knygas. Tiesa?

Labai priklauso nuo to, kur yra universitetas – beje, apie tai stodama net negalvojau, gerai, kad pakliuvau į Bostoną! Neįsivaizduoju, koks gyvenimas mažame universitetiniame miestelyje, bet panašu, kad kultūrinis gyvenimas labai skurdus: įsivaizduokit tokį Vilkaviškį, tik su didžiuliais atstumais iki artimiausio „normalesnio“ miesto... Todėl stodama į doktorantūrą apie mažų miestelių universitetus net negalvojau. Dabar gyvenu prie San Francisko (valanda traukiniu) ir visus savaitgalius ten leidžiu. O darbo dienom vis tiek daugiausiai dirbu ir einu į paskaitas. Dėl mašinos – teisybė, išskyrus keletą miestų su veikiančiu viešuoju transportu (Bostoną, Niujorką, Vašingtoną, Čikagą, San Franciską...), bet tuose miestuose ir šiaip gyventi kur kas įdomiau, o mažame miestuke nei mašina nepadės.

Amerikoje gyveni jau nemažai metų. Kokia tau atrodo Amerika?

JAV esu jau šešerius metus ir labai tikiuosi likti visam laikui. Jau ir šeima prie tos minties priprato... Vienos Amerikos nėra – jų daug, skirtingos kultūros mažuose miesteliuose ir didmiesčiuose, tarp skirtingas kultūras atsivežusių imigrantų (o juk visa valstybė iš imigrantų sudėliota). Iš jų ir išsirenki tą, kuri labiausiai tinka. Aš pati išsirinkau pačią liberaliausią kalifornietiškąją. :)

Vienas stereotipas apie Ameriką absoliučiai teisingas – didelių galimybių šalis. Čia be pažinčių, pinigų ir patirties vien labai norėdamas ir dirbdamas gali tapti tuo, kuo nori. Ir žmonės labai teigiamai žiuri į mokymąsi ir gyvenimo būdo keitimą. Jei Lietuvoje būdama 30 metų sugalvočiau groti smuiku, visi tik pirštus prie smilkinio pasukiotų, o jei tuo užsiimčiau JAV, mane pagirtų ir ateitų paklausyti. Apskritai JAV jaučiuosi „savimi“ ir labai laisva – mane čia priima tokią, kokia esu, ir vertina būtent už tai. Nereikia prie nieko taikytis.

O amerikiečiai?

Nustebino jų geranoriškumas. Sakykime, priimti visiškai nieko nemokančią studentę į laboratoriją, su ja pusę metų terliotis, kol ji išmoks elementarius dalykus, ir dar už tai jai mokėti. Arba susikviesti vaikų draugus ir kambariokus į šeimos šventę (Padėkos dieną ar Kalėdas) – o aš per visas šventes ir šiaip keliaudama buvau priimta pas draugų tėvus kaip šeimos narė, kaip „sava“. Arba oro uoste, nespėjus į lėktuvą, nemokamai įsodins į kitą; neturint smulkių kavos įpils už dyką... Ir šypsenos man daug dirbtinesnės atrodo, tarkime, Anglijoje, o ne JAV.

Man dar labai patinka, kad žmonės savanoriauja, aukoja labdarai ir tai yra visiškai suprantama. Pati jau kelerius metus dėstau gamtos mokslus įvairaus amžiaus vaikams (nuo antrokų iki septintokų), dauguma mano draugų užsiima kuo nors panašiu – ir visi žiūri į tai su didele pagarba, manau, todėl tai ir yra populiaru. To, mano supratimu, labai trūksta Europoje, o ypač Lietuvoje.

Kaip tau pačiai pavyko prisitaikyti prie naujos kultūros? Ar netrūksta europietiškos kultūros? Ar vis dėlto ne toks ir didelis skirtumas, kaip mums iš šios Atlanto pusės atrodo?

Tikras kultūrinis šokas buvo pirmą kartą grįžus į Lietuvą, tikriausiai todėl, kad visiškai jo nesitikėjau. Nemanau, kad „europietiška“ kultūra (o kas ta europietiška? Anglišką? Prancūziška? Ispaniška? Itališka? Vokiška? Skandinaviška? Graikiška? Lietuviška?), tiksliau, europietiškos kultūros kartu labai skirtųsi nuo amerikietiškų kultūrų (būtina daugiskaita), bent jau nuo tos, kurioje gyvenu aš. Ir Europos man netrūksta, nes ten mačiau daug pasipūtimo bei hierarchijos, ypač

dirbdama Anglijoje Kings koledže, kur praleidau 2006 vasarą. Pavyzdžiui, kai profesorius, sužinojęs, kad nesu baigusi net bakalauro – o jis manė, kad jau baigiau doktorantūrą – nustojo sveikintis koridoriuje, iškart pasišiaušiau. JAV visgi esi vertinama už savo pasiekimus, o ne už tai, kas tavo šeima ar ką pažįsti.

Kokie apskritai didžiausi skirtumai tarp Amerikos ir Lietuvos?

Lietuvoje man siaubingai trūksta tolerancijos – tikiuosi, kad tai pasikeis, bet kol kas man be galo gėda dėl homofobiškos Lietuvos valdžios ir dar homofobiškesnių piliečių (priėmus „nepilnamečių apsaugos įstatymą“ kelias dienas mano vaikinas ir draugai turėjo kęsti piktas mano tiradas apie beviltiškai atsilikusią Lietuvą), gėda dėl stipriai pasireiškiančio rasizmo ir lyčių nelygybės, ir labai pikta, kad žmonės tokie politiškai apatiški – tarsi jiems būtų visiškai tas pats, kaip valdoma jų valstybė.

Amerikoje pikta, kad jauni žmonės užauga šiltnamio sąlygomis – dažnai labai išsigąsta ir sutrinka dėl niekų, tarkime, mažų pažymių arba gyvenimo nepažįstamame mieste; labai pikta dėl įvairių rūšių krikščionių fundamentalistų, „nukvakusių“ iki evoliucijos neigimo, pikta dėl antiabortininkų ir gyvūnų teisių aktyvistų, subombardavusių vieno profesoriaus namus už tai, kad dirbo su gyvūnais laboratorijoje, kurių negali paskelbti už įstatymo ribų, nes visgi konstitucinė teisė yra turėti savo nuomonę... Pačią teisę labai gerbiu, bet ir matau, kad visuomenę dar reikia gerokai pamokyti kritinio mąstymo. Dar, aišku, kaip ir didelė dalis amerikiečių, labai nepritariau Irako karui, o dabar jau ir Afganistano. Taigi kiekvienoje šalyje savos problemos...

Taigi nauja kultūra privertė pakeisti požiūrį į savo šalį... Kokie, tavo nuomone, yra didžiausi Lietuvos trūkumai? Kokie privalumai?

Na, apie netoleranciją kitaip mąstantiems jau prirašiau. Be to, korumpuota. Ir trūksta tokio (gal „teisinei valstybei būdingo“, nežinau, kaip pavadinti) mąstymo, kad, tarkime, jei kas nors draudžiama, tai nereiškia: „Galima, jei niekas apie tai nežino“ arba „Galima, nes visi taip daro“. Labai bjauriuosi nusirašinėjimu mokyklose, vėliau – bet kokiais kyšiais (policijai, gydytojams) ir sustabarėjusia sistema, kuri neleidžia naujų jaunų žmonių nei į universitetą dėstytojauti, nei į valdžią. Aišku, jei tokių žmonių būtų pakankamai daug, turėtų įleisti... bet jie, matyt, vyksta į užsienį... Kaip išvykusi ir neplanuojanti grįžti, turiu tos kaltės ir aš. O privalumai... Greit besivystanti valstybė su daug „neužpildytų“ nišų (ta pati neurobiologija ar biotechnologijos), kadangi nedidelė – lengviau ką nors joje pakeisti nei, tarkime, 300 milijonų šalyje kaip JAV...

Grįžtam prie artimesnių temų. Koks buvo tavo laikų Licėjus?

Licėjus – viena 4 metus trukusi galimybė pasireikšti, kurti, klysti ir bendrauti su labai įdomiais žmonėm. Mes ir „kamurkę“ turėjom – tokia „menininkų“ priebėgą, kurioje dabar yra radijas, ir menų kabinetą patys susitvarkėm ir grafitį išpiešėm, ir Jankausko kabinete sėdėjom, pamoka mums ar ne... Bendraudama su kitais matau, kiek daug išmokau būtent Licėjuje – ir mąstyti, ir kurti (kartais rašiau į mūsų „Ta prasme“ bei prikišdavau nagus prie visų iš eilės renginių), ir klausinėti, ir bendrauti. Manau, Licėjus ne tiek ir pasikeitė (kiek žinau iš jį neseniai baigusio brolio Mindaugo) – kol gyvi renginiai, laikraščiai ir įvairios „akcijos“ pačiame Licėjuje, tol gyva ir jo dvasia...

Ar bendrauji dar su buvusiais liceistais?

Su labai labai nedidelėmis išimtimis vieninteliai mano draugai iš Lietuvos ir yra liceistai. Bendrauju, ir vis labiau suprantu, kad Licėjus suteikė neeilinę patirtį – niekas iš mano pažįstamų neliceistų nei Lietuvoj, nei Amerikoj tokioje mokykloje nesimokė. Jei tik esu Lietuvoje, visada einu į alumnų susitikimus, o anksčiau užsukdavau aplankyti mokytojų. Licėjus turi didžiulį potencialą – kūrybos, minčių, gabumų mokslams ir menams – ir labai palaikančius mokytojus. Ta proga didžiausia padėka Daulenskienei, kuri mane įtikino, kad esu gabi eksperimentams ir apskritai mokslui (nuo to laiko ir sėdžiu laboratorijose) bei Jankauskui, kuris išmokė klausinėti, ginčytis ir domėtis menais, bei labai daug padėjo tais senais laikais organizuojant renginius.

Gal dar palinkėsi ką nors ir liceistams?

Džiaukitės Licėjumi ir neplanuokit ateities iki smulkmenų! Užuot nervinęsi dėl egzaminų ar stojimų, išbandykit save įvairiose srityse, gal talentų ir neatrasit, bet draugų ir atsiminimų visam gyvenimui tai tikrai. Ir dar – išlėkit į užsienį bent trumpam, labai naudinga patirtis – atsakomybė už save ir savo poelgius ir, aišku, galimybė atrasti naujas kultūras bei iš naujo persvarstyti savo pačių nuomonę ir požiūrį į gyvenimą. Sėkmės!

SPALIO AŠTUNTĄ IR DEVINTĄ LICĖJUJE

trūko antrokų, kai kam – biologijos, fizikos, kūno kultūros, lietuvių kalbos ar geografijos, mat šaunieji licėjaus antrakursiai su savo auklėtojais buvo išvykę ekskursijon po istorines pietų Lietuvos žemes. Kur tik jie nebuvo: kokius penkis kartus Seinuose, prie milžinų Stančikų tiltų, prie Lietuvos karių kapų Berznykų kapinėse, Punsko apylinkėse rekonstruotoje prūsų-jotvingių įtvirtintoje gyvenvietėje, pačiame Punske, Subartonyse, Merkinės piliakalnyje, Perlojoje...

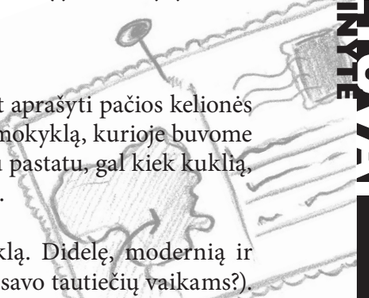

Įspūdžių buvo daug ir gerų. Kelionė buvo įdomi ir naudinga, bet aprašyti pačios kelionės nenoriu, todėl to ir nedarysiu. Aprašysiu Lenkijos lietuvių Žiburio mokyklą, kurioje buvome apsistoję, tiksliau, tos mokyklos dalelę, labai mažą lyginant su pačiu pastatu, gal kiek kuklią, bet vieną iš labiausiai įsiminusių visos kelionės detalių ir momentų.

Vakare, po vakarienės ir laisvo laiko metu, grįžome į mokyklą. Didelę, modernią ir tvarkingą (įdomu, ar ir Lietuvoje lenkai stato prabangias mokyklas savo tautiečių vaikams?). Atrodo, kad ten besimokantiems vaikams nieko negali trūkti: sporto salė su minkštomis grindimis ir tualetai su apšildytomis grindimis, salės balkonas, jauki ir tvarkinga valgykla, užsidarantys dušai ir ideali tvarka visoje mokykloje. Bet nuostata, kad tie vaikai viską, ko jiems reikia, turi, yra klaidinga.

Šalia įėjimo kabo stendas, ant kurio – mokykloje besimokančių vaikų laiškai. Atrodo, kas čia ypatingo? Mokinių darbai, darbeliai yra eksponuojami nevienoje mūsų mokykloje. Tačiau tie laiškai yra skirti ne bet kam, o Lietuvai, savo Tėvynei. Daugumoje jų yra privelta beprotiškai daug klaidų, bet esmė juk ne klaidos. Jie rašo, kaip ilgisi savo krašto, kaip norėtų pamatyti Vilnių, nes yra girdėję, koks šis gražus, kaip norėtų atvažiuoti Lietuvon ir galų gale pabūti saviems tarp savų.

Pasidarė keista pagalvojus, kaip jie vertina tai, ką turime mes, ir kaip mes nevertiname to, ko neturi jie, nors mums tai pasiekiama ranka. Antrokai tik ir aikčiojo, „kaip Lenkijos lietuvių vaikams gera mokytis, kaip mes norėtumėme tokios tobulos mokyklos“, bet man nekyla abejonių, kad jie visus patogumus išmainytų į galimybę gyventi ČIA, Lietuvoje.

Ir būtent tokiomis – nežinau, ar tai galima vadinti silpnumo – akimirkomis, žmogus esi priverstas susimąstyti, kaip tu nuvertini viską, ką turi, koks buitiškas esi.

Kaip tą lentą pamatėme, taip ji ir pasimiršo, buvome panirę į savo veiklą, toli gražu ne apmąstymus, bet visa tai vėl iškilo į paviršių, kai Kovo Vienuoliktosios licėjaus direktorė mūsų, lietuvių, paprašė: „Ir jei kada nors, veikiausiai bestudijuodami, sutiksite mūsų mokyklos absolventus, prašau, nevadinkite jų lenkais: tai mus labai žeidžia ir dėl to vaikams išties skauda širdį“. Kai išėję iš mokyklos išgirdome vietos tarme kalbančius mokinius, aš beveik nesupratau, apie ką jie šnekėjo, bet pažinau, kad kalbama lietuviškai.

Vien dėl to nuostabaus patyrimo, kas yra meilė Tėvynei, vykti į antrakursių išvyką buvo verta. Nuoširdžiai viliuosi, kad ne tik aš ir dar keturi žmonės apie tai susimąstė, kad tai apsvarstė dauguma. Ir įvertino, ką turi. Ir nevadins Lenkijos lietuvių lenkais.

Mikė Pūkuotukas apie tai nebuvo pagalvojęs. Jeigu paleistų virvelę, nukristų žemyn,- bumpt! - ir ta galimybė jam nelabai patiko. Todėl, ilgokai pasvarstęs, jis pagaliau tarė:
- Jonuk, tu privalai šauti į balionėlį. Ar turi pasiėmęs savo šautuvą?
- Aišku, turiu,- pasakė tu. Bet jeigu šausiu, balionėlis nueis niekais,- dar pridūrei.
- Bet jeigu nešausi,- tarė Pūkuotukas,- man teks jį paleisti, ir tada nueisiu niekais aš.
Kai jis taip paaiškino, tu viską supratai, labai atsargiai prisitaikei ir šovei.
- Oi! - suklykė Pūkuotukas.
- Ar nepataikiau? - paklausei tu.
- Pataikyti pataikei,- atsakė Pūkuotukas,- bet ne į balionėlį.
- Labai atsiprašau,- pasakei ir vėl šovei, šį kartą tiesiai į balionėlį, iš kurio pamažėle išėjo oras, ir Mikė Pūkuotukas nusileido žemyn.
Laikydamos virvutę Pūkuotuko letenėlės taip nutirpo, kad paskui jis visą savaitę vaikščiojo iškėlęs jas aukštyn. Net musei atsitūpus ant nosies, jis negalėdavo jos nuvyti letena. O tiktai pūsdavo: „Pūk, pūk, pūk“,- Negaliu tvirtinti, bet rodos, būtent dėl to jis buvo pavadintas Pūkuotuku.

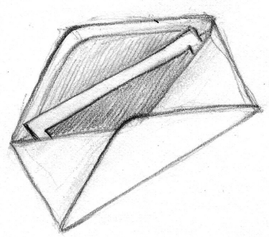

NĖRA LAIKO BŪTI NENUOŠIRDŽIAM.

Kai esi nuoširdus, pasaulis ir jo paslaptys atsiskleidžia tau visu savo grožiu.

Nesiruošiu rašyti analitinio straipsnio tema „Nuoširdumo poveikis žmogaus patirčiai“. Tik noriu pasakyti – visos nuostabios, neapsakomos, įsimintinos akimirkos, visi atsiskleidę šio beribio pasaulio slėpiniai, netelpantis į žodžius grožis, per kraštus besiliejanti begalinė meilė viskam – šalia esančiam žmogui, kiekvienam nepažįstamajam, pačiam gyvenimui, spalvoms, kvapams, nepastebimoms žavingoms smulkmenoms, gimtajai Žemei, kur gimėm ir kur kažkada baigsim savo gyvenimus – visos tos trumpos, retos mūsų gyvenimo akimirkos, jos yra ne laimingai susiklosčiusių aplinkybių nuopelnas, ne! Jos įmanomos tik todėl, kad tuo metu buvai atviras, visa esybe pasinėręs į pasaulio chaosą, todėl jame nuolat užgimstantį grožį galiausiai sugebėjai priimti į save. Grožį, kuris dažnai būna šimtąkart prasmingesnis už bet kokį intelektualinį pasitenkinimą suteikiantį užsiėmimą.

Tokia tad mūsų, žmonių, paslaptis. Beribiškumas. Neapibrėžtumas. Prasmė, Meilė ir Grožis. Labai gera žinoti, kokio velnio tu egzistuoji. Užplūsta ramybė. Ir, atrodo, šiai paslapčiai suvokti reikia visai nedaug. Atvirumo. Nuoširdumo. Drąsos. Šie dalykai egzistuoja, čia pat, šalia mūsų – kelias yra. Tai ne mistika, pasakos ar bobutės. Galbūt net bėda, kad kelių – labai daug. Paliekama laisvė rinktis. Ir jei ne tu, tai aš būtinai vieną jų pasirinksiu, nes man nėra prasmingesnių dalykų šiame pasaulyje.

Aišku, tai nebus paprasta. Aš, pavyzdžiui, menkai tenutuokiu, kaip eiti šiuo keliu tiesiai ir nesustojant. Reikia daug valios, tik nežinia, kaip jos įgyti. Galima semtis stiprybės ir motyvacijos iš savo jau turimos patirties – prisiminti, atgaivinti savąsias transcendentines akimirkas. Atvirumui, nuoširdumui ir meilei auginti nebūtina keliauti į Rytus (tik įsivaizduok!) ir visą likusį gyvenimą medituoti kalnuose. Yra ir „vakarietiškasis“ kelias – humanistinė filosofija ir jos praktika. Jei turi pinigų, paprasčiausia būtų lankytis pas humanistinės pakraipos psichoterapeutą. Jei tau reikia pinigų – juo tapti. Na, o jei nenori keisti jau turimo pinigų kiekio, gali tiesiog pasiimti iš bibliotekos keletą knygų ta tema.

Absoliutus nuoširdumas ir atvirumas – žmogaus esminis poreikis, jo tikslas ir prasmė, viešoji paslaptis, apie kurią nelabai yra ką kalbėti, tačiau ji tiesiogiai ar netiesiogiai veda mus per gyvenimą. Į priekį, visad tik į priekį, ir taip ligi pat galo, kuris kartais užklumpa mus netikėtai. Būtent todėl nėra laiko būti nenuoširdžiam. Tai pernelyg didelė prabanga mums, netikėtai mirtingiems.

Ir net jei šiuos žodžius skaitai su šiokia tokia baime bei uždarumu – tai, beje, suprantama – ši baimė yra puikus pretekstas pradėti. Pagalvok – o ko tu bijai? Kodėl nenori priimti į savo gyvenimą nuoširdumo? Ar kas grasina trenkti per galvą? Tiesiog pabandyk.

Tai noras staugti šiltą lakštingalų naktį žiūrint į žvaigždes. Tai nesumeluoti žodžiai, kad daugiau nieko gyvenime nereikia. Tai matyti kiaurai sieną per pamoką. Tai žibučių puokštė, suskinta šypsantis ir žinant, kam ją dovanosi. Tai pirmoji nevarginanti bemiegė naktis. Tai raudonojo vyno tauré užkandant bučiniu. Tai netobuli, bet nuoširdūs posmai, kurių į jokias eiles nekeistum. Tai noras krauju ant sienos rašyti jos vardą. Tai suvokimas, kad jau nebebijai mirties. Tai šokis lietuje skambant tik lašų muzikai. Tai noras apsiskelbti „Giesmių giesmės“ autoriumi. Tai svajonė matyti ją balta suknele šalia savęs. Tai visiška dvasios ramybė po aistra varvančios nakties. Tai noras drauge turėti vaikų. Tai mokėjimas išgirsti jos daiktų pasakojimus. Tai pasiutusiai lėtos vienatvės valandos jai kur nors užtrukus. Tai apelsinas, gautas vasario keturioliktąja. Tai noras valandų valandas stebėti ją miegančią. Tai gebėjimas pažinti jos žingsnius laiptinėje. Tai nepasotinamas jos kūno, balso, kvapo troškulys. Tai menas drauge tylėti. Tai gebėjimas neatsiminti, kada baigėsi miegas ir prasidėjo glamonės. Tai laiškeliai vonioje ant veidrodžio. Tai saldainis per pusę. Tai gėlė, nupirkta be jokios progos. Tai noras nubudus įsitikinti, kad ji šalia. Tai skambutis jai į darbą, neturint ką pasakyti. Tai Naujųjų metų sutiktuvės dviese. Tai vakarienė prie žvakių, kai nėra nei žvakių, nei vakarienės. Tai noras kartu pasenti. Tai

KĘSTAS PATAIKĖ TIESIAI Į BALĄ. Keikdamasis panosėje perėjo gatvę, atidarė tarnybines duris ir jau iš tolo išgirdo isterišką Vildos kvykavimą: „O, koks didingas protas sunaikintas!“ Nudžiugo supratęs, kad nors sykį Vilda jam pasitarnaus – galės neišgirstas įsmukti į salę, ir gal niekas nė nepastebės, kad šitiek pavėlavo. Bandydamas per daug neklausyti dirbtiniais jausmais besitaškančio Vildos monologo, skubiai nuėjo koridoriumi, pasuko už katilinės ir atidarė galines dureles į užkulisius.

– Na, na, – ant senos garso kolonėlės sėdėjo Tadas, rodos, taip ir laukęs čia visas dvidešimt minučių, kad galėtų patraukti per dantį. Kęstas puikiai žinojo, koks jis būna, kai pyksta, ir mintyse iš anksto susigūžė į mažą pilką kamuoliuką. Tadas nekantriai trepsėjo koja, laukdamas pasiaiškinimo.

– Vėluoji dvidešimt minučių.

– Aš ži...

– Nesvarbu man, ką tu žinai.

– Aš atsi...

– Nereikia man tavo atsiprašymų. Dieve duok šitai skylei nors truputį pinigų! Nebereikėtų samdyti tokių asilų kaip tu. Jėzau, ko tu žiopsai į mane, eik dirbti, dink man iš akių! – Tadas prisidegė cigarą, vaikiškai demonstratyviai gardžiuodamasis savo valdžia.

Geresniais laikais Kęstas būtų paklausęs, ką jam vis dėlto daryti: ar dirbti, ar dingti iš akių, nes dirbti buvo neįmanoma taip, kad niekas nematytų. Na, nebent sulįstum į juodą medžiagą, kuria reikėjo iškloti visą sceną.

– Ir kad man jokių anekdotų! – pro dūmų uždangą sušuko Tadas. Matyt, turėjo galvoje paskutinį sykį, kai Kęstas pamiršo prisegti medžiagą vienoje pusėje prie pat užkulisių ir Vilda tėškėsi veidu į grindis pačioje spektaklio pradžioje. Lūžusi nosis gijo tris savaites.

– Jokių, jokių...– sumurmėjo sau panosėje Kęstas.

Stikliniuose namų fasaduose kilo raudoni debesų miestai. Saulė leidosi už nerestauruojamų bažnyčių, pralaimėtojo krauju užliedama jų langus. Dienos šiukšlės buvo metamos už tvorų, o dienos laimėjimai sukabinami ant sienų, kad kitas rytas – jei tai išvis įmanoma – būtų tobulesnis už praėjusį. Autobusų stotelės buvo prisikimšusios namo važiuojančių istorijų: praradimo, atradimo, nukvailėjimo, sužinojimo, mirties ir gimimo. Viena gimimo istorija juodu švarku važiavo autobusu į ligoninę. Pono Visvilo žmona prieš kelias valandas pagimdė kūdikį, tik jis negalėjo anksčiau išsmukti iš darbo. Visvilas važiavo apytuščiu nauju autobusu, poniškai sėdėdamas per patį vidurį ir jautėsi didelis didelis. Pakeliui nupirko penkias baltas rožes – jau tiek metų juodu su žmona kartu. Nežinojo, kokiom dovanom iš tiesų reikėtų apipilti žmoną: jei įmanytų, nupirktų jai visus žuvėdrų skrydžius virš jūros, visas pražystančias vyšnias soduose, visas apsnigtas kalnų viršūnes. Ligoninės koridoriumi Visvilas ėjo lėtai, vieną ranką įkišęs į švarko kišenę, kitoje lengvai laikydamas rožes, jis ramiai dairėsi, norėdamas įsiminti kiekvienas ligoninės duris ir kiekvieną sutiktą žmogų.

– Dieve,– atidaręs žmonos palatos duris puolė bučiuoti.

– Pagaliau atvažiavai, aš šitaip laukiau, – jam pasirodė, kad žmonos akyse šmėstelėjo šešėlis, per trumpai, kad būtų galima pasakyti – nuoskaudos, vienatvės ar tiesiog nuovargio.

– Kur jis? Kur mūsų vaikelis? – Visvilas negalėjo patikėti, kad iš tiesų šito klausia, kad štai jau tuoj, už kelių minučių, susipažins su gyvybe, kurią jiedu sukūrė.

– Pakviesk seselę, ji tave nuves.

Visvilas šiandien čia buvo ponas. Tai jis susilaukė sūnaus, tai jo sūnus nuostabiausias pasaulyje, tai jo žmona tokia gera ir kantri, tai jis – toks laimingas, kad įmanytų pakilti nuo pilkų ligoninės grindų.

Stikliniai fasadai nesikeitė, tik darbininkai kas savaitę juos valydavo chemikalais. Bažnyčioms restauruoti nebuvo nei pinigų, nei noro. O istorijos stotelėse vis keitėsi. Vieną dieną ponas Visvilas vėl atsidūrė toje pat stotelėje kaip ir tada, kai važiavo į ligoninę. Jo autobuso maršrutas buvo pasikeitęs ir į darbą teko važiuoti truputį ilgiau. Tądien Kęstas drauge su Vilda važiavo į teatrą. Tądien Kęstas Visvilas su drauguže, kurios garsūs monologai pridengdavo, užgoždavo, ištrindavo jo vėluojančius žingsnius, turėjo važiuoti į darbą teatre tuputį ilgiau, nes jo autobuso maršrutas buvo pasikeitęs.

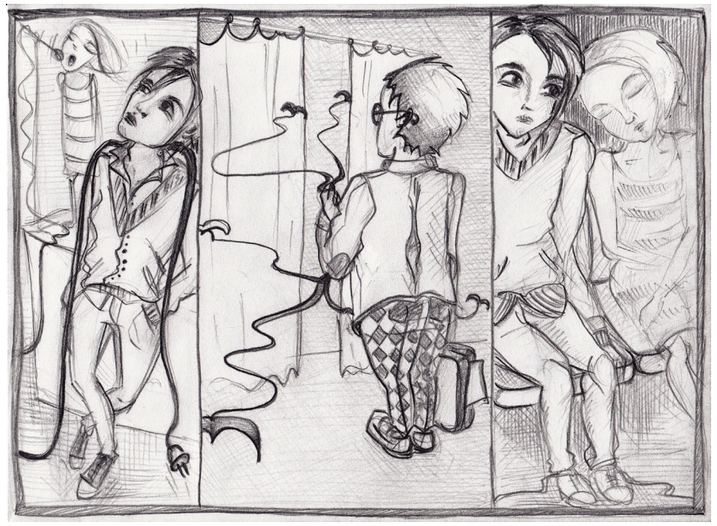

Eglė Galubavičiūtė
Rimta tema nagrinėjama taip linksmai – negerai taip.

Asta Karaliūtė-Brėdelienė
Mes tik trukdom dirbti su tom savo prostitutėm.
Dar yra kontekstas, kurio neturim, nes SL'as.
Sėdėjimo džiaugsmą jis atrado, ar ne?

Ričardas Jankauskas
Turiu genialų sugebėjimą iš nieko kapoti.
Atnešei lapą? NE?! Aš tau duosiu į galvą!
Ant Licėjaus galima padėt, bet kaip jam padėt?
Klausykit, aš gal dar baigsiu su jo biografija, nes kažkaip numečiau žmogų dar nenumirusį...
Man ir pačiam kartais atsibosta tas sugebėjimas iš tuščio į kiaurą pilstyti.

Mokytojas: Tai tu jau viską matei? Tai eik namo!
Mokinė: Aš nenoriu eit namo!
Mokinys: Maniakė...

Atsiverti žurnalą ir matai: lėlė, lėlė, lėlė, žmogus... lėlė, lėlė, lėlė...
(Apie naujalietuvio veidą portrete su Ferrariu) Nu plūgas kažkoks. Plytos prašosi.

Vilija Balčiūnaitė
Neturit kokio degaus skysčio?
Dėl TOEFL tai tu nesijaudink, aš tau į dantis tą raštą įgrūsiu.

Eglė Karmonaitė
Let's make number „next". Then number „C", number „D"... All numbers.

Alyda Daulenskienė
(apie tai, kaip moliuskams sunku judėti) Įsilipkit jūs į dėžę ir pamėginkit pavaikščiot!
Dabar jie yra iškastiniai žmonės. Taigi, tikėkimės, kad dabar Žemėje gyvena viena rūšis – mes.
Didžiausias nesąmones galima logiškai pagrįsti. To jus ir turėtų išmokyti TOK'as.
Lytiniu būdu dauginasi praktiškai visas pasaulis. Gana nemaža dalis dauginasi ir nelytiniu būdu.

Vilija Dailidienė
Šitas skyrius kalba apie du dalykus: meilę, kūrybą ir ligą.
Jie nesikeikia, jie tik vartoja keiksmažodžius.
Nieko niekam dykai nedarykit!

Saulius Jurkevičius
Kai atsirado garlaiviai ir moterų sijonai trumpėjo, buvo galima pasakyti: „Štai, nebereiks laukti, kol vėjas papūs."
Deja, povandeniniai laivai buvo efektyvūs, tačiau neveikė sausumoje.
Vidinių problemų neturintis žmogus sakys „bėbras", o vidiniu problemų turintis – „bẽbras".
Wilsonas buvo intelektualas, knygius, taip sakant.
Leninas – savas bičas. Na, kaip Brazauskas. Savas toks. Patinka jis.
Leninas – ne koks Schwarzeneggeris. Į tą tai bent pažiūrėt galima.
Rasputinas turėjo daug galių. Turėjo ir gėrimo galių. Ir didelę įtaką. Net degtinė pavadinta „Rasputin". Čia jau aiškus įrodymas.
Labai aiškiai parašyta, net aš supratau.
Rusija tikrai būtų galėjusi išstenėti karą.
Ekonomistai tai išvis: sėdi kaip kokie Nagliai Šulijos ir spėlioja...
Bet Leninas – tai ne Baukutė.
Čia šiaip yra tektoniniai lūžiai galvose.

Mokytojas: Na, Angelos Merkel tai tikrai „tuštute" nepavadinsit.
Mokinys: Tai „pilnutė"!

Ir nuėjo prancūzai į Šiaurės Afriką, bet toliau Sachara, tai toli nenueisi. Belieka tik „Mažąjį Princą" tokioje terpėje kurti.
Vokietija buvo milžinas, kuris norėjo turėti draugų.

Aš mylėjau tave tau nežinant. Tau nežinant tave aš myliu. Mano meilė plati kaip
žvaigždynai, kaip žydėjimas lauko gėlių. Ar mylėjai mane nežinojau. Ar mylėsi –
paklausti bijau. Eisiu, eisiu rugsėjui lašnojant, į tave, kaip lig šiolei ėjau. Vėlų
vakarą, rudenį pilką tavo balsas pro rūką aidės. Šauks į kelią – į tolimą, ilgą,